Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 12. januára 2023 *

„Odvolanie – Hospodárska súťaž – Kartely – Odvetvie úrokových derivátov denominovaných v eurách – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP – Manipulácia s medzibankovými referenčnými sadzbami Euribor – Výmena dôverných informácií – Obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa – Kvalifikácia – Zohľadnenie prosúťažných účinkov – Jediné a pokračujúce porušenie – ‚Hybridné' konanie, ktoré postupne viedlo k prijatiu rozhodnutia o urovnaní a rozhodnutia na konci štandardného konania – Charta základných práv Európskej únie – Článok 41 – Právo na riadnu správu vecí verejných – Článok 48 – Prezumpcia neviny"

Vo veci C-883/19 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 3. decembra 2019,

HSBC Holdings plc, so sídlom v Londýne (Spojené kráľovstvo),

HSBC Bank plc, so sídlom v Londýne,

HSBC Continental Europe, predtým HSBC France, so sídlom v Paríži (Francúzsko),

v zastúpení: C. Angeli, avocate, K. Bacon, KC, D. Bailey, barrister, M. Demetriou, KC, M. Giner, avocate, a M. Simpson, solicitor,

odvolateľky,

ktoré v konaní podporuje:

Crédit agricole SA,

Crédit agricole Corporate and Investment Bank,

so sídlom v Montrouge (Francúzsko), v zastúpení: J. Jourdan, J.-J. Lemonnier, A. Sieffert-Xuriguera a J.-P. Tran Thiet, avocats,

JPMorgan Chase & Co., so sídlom v New Yorku (Spojené štáty),

JPMorgan Chase Bank, National Association, so sídlom v Columbuse, Ohio (Spojené štáty),

* Jazyk konania: angličtina.

v zastúpení: D. Das, N. English, N. French, N. Frey, solicitors, D. Heaton, barrister, A. Holroyd, D. Hunt, solicitors, M. Lester, KC, A. Ojukwu, solicitor, D. Piccinin, barrister, L. Ream, solicitor, D. Rose, KC, a B. Tormey, solicitor,

vedľajšie účastníčky konania v odvolacom konaní,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: P. Berghe, M. Farley a F. van Schaik, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: K. Jürimäe (spravodajkyňa), predsedníčka tretej komory, M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec, sudcovia,

generálny advokát: N. Emiliou,

tajomník: M. Longar, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 26. januára 2022,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 12. mája 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc a HSBC Continental Europe, predtým HSBC France (ďalej spolu len „spoločnosti HSBC“), sa svojím odvolaním domáhajú čiastočného zrušenia rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 24. septembra 2019, HSBC Holdings a i./Komisia (T-105/17, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2019:675), ktorým Všeobecný súd zrušil článok 2 písm. b) rozhodnutia Komisie C(2016) 8530 final zo 7. decembra 2016 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39914 – Euro Interest Rate Derivatives) – (ďalej len „sporné rozhodnutie“) a v zostávajúcej časti ich žalobu zamietol.

Okolnosti predchádzajúce sporu

2 Skutkové okolnosti sporu boli Všeobecným súdom zhrnuté v bodoch 1 až 29 napadnutého rozsudku. Pre potreby tohto konania ich možno zhrnúť nasledujúcim spôsobom.

3 Európska komisia sporným rozhodnutím konštatovala, že spoločnosti HSBC porušili článok 101 ZFEÚ a článok 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3, ďalej len „dohoda o EHP“) tým, že sa od 12. februára do 27. marca 2007 zúčastňovali na jedinom a pokračujúcom porušení, ktorého cieľom bola zmena bežného vývoja cenových zložiek na trhu úrokových derivátov denominovaných v eurách [*Euro*

Interest Rate Derivatives (EIRD)] viazaných na *Euro Interbank Offered Rate* (Euribor) a/alebo *Euro Over-Night Index Average* (EONIA) a uložila im povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne pokutu vo výške 33 606 000 eur.

4 Skupina HSBC (ďalej len „HSBC“) je bankovou skupinou, ktorej jednou z činností je činnosť investičnej, finančnej a kapitálovej banky. HSBC Holdings, holdingová spoločnosť, je materskou spoločnosťou spoločnosti HSBC France, teraz HSBC Continental Europe, ktorá sama je materskou spoločnosťou HSBC Bank. HSBC France a HSBC Bank sú poverené obchodovaním s EIRD. HSBC France bola zodpovedná za predkladanie sadzieb panelu pre sadzbu Euribor.

5 Dňa 14. júna 2011 banková skupina Barclays, zahŕňajúca spoločnosti Barclays plc, Barclays Bank plc, Barclays Directors Ltd, Barclays Group Holding Ltd, Barclays Capital Services Ltd a Barclays Services Jersey Ltd (ďalej len „Barclays“), podala na Komisiu žiadosť o zapísanie do poradia na účely oslobodenia od pokuty podľa oznámenia Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v kartelových prípadoch (Ú. v. EÚ C 298, 2006, s. 17), pričom ju zároveň informovala o existencii kartelu v odvetví EIRD a prejavila svoju vôľu spolupracovať s touto inštitúciou. Dňa 14. októbra 2011 bolo skupine Barclays priznané podmienečné oslobodenie od pokuty.

6 Od 18. do 21. októbra 2011 Komisia vykonala inšpekcie v priestoroch niekoľkých finančných inštitúcií v Londýne (Spojené kráľovstvo) a Paríži (Francúzsko) vrátane priestorov spoločností HSBC.

7 V dňoch 5. marca a 29. októbra 2013 Komisia začala podľa článku 11 ods. 6 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) konanie pre porušenie proti spoločnostiam HSBC, Barclays, Crédit agricole SA a Crédit agricole Corporate and Investment Bank (ďalej spolu len „spoločnosti Crédit agricole“), Deutsche Bank AG, Deutsche Bank Services (Jersey) Ltd a DB Group Services (UK) Ltd (ďalej spolu len „Deutsche Bank“), JP Morgan Chase & Co., JP Morgan Chase Bank National Association a JP Morgan Services LLP (ďalej spolu len „spoločnosti JP Morgan“), Royal Bank of Scotland plc a the Royal Bank of Scotland Group plc (ďalej spolu len „RBS“) a Société générale.

8 Barclays, Deutsche Bank, Société générale a RBS sa chceli zúčastniť na konaní o urovnaní podľa článku 10a nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 123, 2004, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81). Spoločnosti HSBC, spoločnosti Crédit agricole a spoločnosti JP Morgan Chase sa rozhodli nezúčastniť sa na tomto konaní o urovnaní.

9 Dňa 4. decembra 2013 Komisia prijala voči Barclays, Deutsche Bank, Société générale a RBS rozhodnutie C(2013) 8512 final týkajúce sa konania podľa článku 101 [ZFEÚ] a článku 53 Dohody o EHP [Vec AT.39914, Euro Interest Rate Derivatives (EIRD) (Settlement)] (ďalej len „rozhodnutie o urovnaní“), v ktorom dospela k záveru, že tieto podniky porušili článok 101 ZFEÚ a článok 53 Dohody o EHP tým, že sa zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení, ktorého cieľom bola zmena bežného vývoja cenových zložiek na trhu EIRD.

Správne konanie

10 Dňa 19. marca 2014 Komisia zaslala spoločnostiam HSBC, spoločnostiam Crédit agricole a spoločnostiam JP Morgan Chase oznámenie o výhradách.

11 Spoločnosti HSBC mohli nahliadnuť do prístupných častí spisu Komisie na DVD a ich zástupcovia mali ďalší prístup k spisu v priestoroch Komisie. Mali tiež prístup aj k oznámeniu o výhradách zaslanému účastníkom konania, ktorí uzavreli urovnanie, k odpovediam týchto účastníkov konania, ako aj k rozhodnutiu o urovnaní.

12 Dňa 14. novembra 2014 spoločnosti HSBC podali svoje písomné pripomienky k oznámeniu o výhradách a vyjadrili sa na pojednávaní, ktoré sa konalo od 15. do 17. júna 2015.

13 Dňa 6. apríla 2016 Komisia opravila rozhodnutie o urovnaní v časti týkajúcej sa určenia výšky pokuty uloženej spoločnosti Société générale. Spoločnosti HSBC mali prístup k tomuto opravnému rozhodnutiu, ako aj k súvisiacej korešpondencii a opraveným finančným údajom, ktoré predložila Société générale.

Sporné rozhodnutie

14 Dňa 7. decembra 2016 Komisia prijala sporné rozhodnutie. Článok 1 písm. b) a článok 2 písm. b) tohto rozhodnutia znejú takto:

„*Článok 1*

Nižšie uvedené podniky porušili článok 101 [ZFEÚ] a článok 53 Dohody o EHP tým, že sa počas uvedených období zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení týkajúcom sa úrokových derivátov denominovaných v eurách. Toto porušenie, ktoré sa vzťahovalo na celý [Európsky hospodársky priestor (EHP)], spočívalo v dohodách a/alebo zosúladených postupoch, ktorých cieľom bolo skresliť bežný vývoj cenových zložiek v odvetví úrokových derivátov denominovaných v eurách:

…

b) [spoločnosti HSBC] od 12. februára 2007 do 27. marca 2007…

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

…

b) [spoločnostiam HSBC] spoločne a nerozdielne: 33 606 000 eur.“

Predmetné produkty

15 Porušenia v prejednávanej veci sa týkajú EIRD, teda úrokových derivátov denominovaných v eurách viazaných na sadzbu Euribor alebo na sadzbu EONIA.

16 Euribor je súbor referenčných úrokových sadzieb, ktoré majú odrážať náklady na medzibankové úvery často využívané na medzinárodných kapitálových trhoch. Je definovaný ako index sadzby, za ktorú jedna panelová banka ponúka inej panelovej banke termínované medzibankové vklady v eurách v rámci eurozóny. Sadzba Euribor sa vypočítava na základe priemeru sadzieb, ktoré každý deň ponúka panel zložený počas obdobia dotknutého sporným rozhodnutím zo 47

panelových bánk vrátane bánk uvedených v bode 7 tohto rozsudku a ktoré sú zasielané v čase od 10.45 hod. do 11.00 hod. ráno spoločnosti Thomson Reuters pôsobiacej ako zástupca Európskej bankovej federácie (EBF) pre výpočty. Banky prispievajú na 15 rôznych úrokových sadzieb Euribor, ktoré sa podľa ich splatnosti pohybujú od jedného týždňa do 12 mesiacov. Sadzba EONIA plní rovnakú úlohu ako sadzba Euribor, ale týka sa denných sadzieb. Vypočítava ju Európska centrálna banka (ECB) na základe priemeru sadzieb pre nezabezpečené medzibankové vklady (*unsecured*) toho istého panela bánk, ktorý sa používa na určenie sadzby Euribor.

17 Najčastejšími EIRD sú dohody o budúcich úrokových sadzbách (*forward rate agreements*), swapy úrokovej sadzby (*interest rate swaps*), úrokové opcie a termínované zmluvy (*futures*) na úrokovú sadzbu.

Správania vytýkané spoločnostiam HSBC

18 V odôvodnení 113 sporného rozhodnutia Komisia opísala správanie vytýkané bankám uvedeným v bode 7 tohto rozsudku takto:

„Barclays, Deutsche Bank, [spoločnosti JP Morgan Chase], Société générale, [spoločnosti Crédit agricole], [spoločnosti HSBC] a RBS sa zúčastnili na viacerých dvojstranných kontaktoch v odvetví EIRD, ktoré spočívali najmä v týchto postupoch medzi jednotlivými účastníkmi:

a) určití obchodníci zamestnávaní rôznymi stranami príležitostne oznamovali a/alebo prijímali informácie o preferenciách týkajúcich sa výberu nezmenených, nízkych alebo vysokých úrokových sadzieb pre sadzbu Euribor vypočítavanú pre určité doby splatnosti; tieto preferencie záviseli od ich obchodných pozícií/angažovanosti;

b) určití obchodníci rôznych strán si príležitostne navzájom oznamovali a/alebo prijímali podrobné, verejne neznáme/nedostupné informácie o obchodných pozíciách alebo o zámeroch najmenej jednej zo svojich bánk týkajúcich sa budúcich kotácií predkladaných pre sadzbu Euribor vypočítavanú pre určité doby splatnosti;

c) určití obchodníci takisto príležitostne využívali možnosti zosúladenia svojich obchodných pozícií vo vzťahu k EIRD na základe takýchto informácií opísaných v písmene a) alebo b);

d) určití obchodníci takisto príležitostne využívali možnosti zosúladenia najmenej jednej z budúcich kotácií svojich bánk predkladaných pre sadzbu Euribor na základe takýchto informácií opísaných v písmene a) alebo b);

e) najmenej jeden obchodník zapojený do takýchto diskusií príležitostne oslovil predkladateľov príslušnej banky pre sadzbu Euribor alebo uviedol, že k takémuto osloveniu dôjde, s cieľom požiadať ich, aby zástupcovi EBF pre výpočty predložili kotácie v určitom smere alebo na špecifikovanej úrovni;

f) najmenej jeden obchodník zapojený do takýchto diskusií príležitostne uviedol, že informuje alebo informoval o odpovedi predkladateľa pred momentom, keď sa musia zástupcovi pre výpočty predkladať denné kotácie pre sadzbu Euribor, alebo v takých prípadoch, keď tento obchodník už danú vec prediskutoval s predkladateľom, postúpil takúto informáciu získanú od predkladateľa obchodníkovi inej strany;

g) najmenej jeden obchodník niektorej strany príležitostne poskytol obchodníkovi inej strany iné podrobné a citlivé informácie o obchodnej alebo cenovej stratégii svojej banky vo vzťahu k EIRD“.

19 V odôvodnení 114 napadnutého rozhodnutia Komisia dodala, že „určití obchodníci zamestnávaní rôznymi stranami okrem toho príležitostne diskutovali o výsledku určenia sadzby Euribor vrátane kotácií predložených konkrétnymi bankami po určení a uverejnení sadzieb Euribor na daný deň“.

20 Komisia sa domnievala, že tieto správania boli súčasťou jediného a pokračujúceho porušenia.

21 Na odôvodnenie tejto kvalifikácie Komisia v prvom rade zohľadnila, že uvedené správania mali jediný hospodársky cieľ, ktorým bolo zníženie hotovostných tokov, ktoré boli účastníci povinní platiť v súvislosti s EIRD alebo zvýšenie hotovostných tokov, ktoré mali prijať. V druhom rade sa Komisia domnievala, že rôzne správania boli súčasťou spoločnej schémy správania z dôvodu, že na karteli sa zúčastňovala stabilná skupina osôb, účastníci vo svojich protisúťažných činnostiach postupovali podľa veľmi podobného vzorca a rôzne diskusie medzi nimi mali rovnakú alebo prekrývajúcu sa tému, a teda rovnaký alebo čiastočne rovnaký obsah. V treťom rade sa Komisia domnievala, že obchodníci, ktorí sa zúčastnili na protisúťažných výmenách informácií, boli kvalifikovaní odborníci a poznali alebo mali poznať celkový rozsah a hlavné črty celej kartelovej dohody.

22 Komisia sa usúdila, že spoločnosti HSBC sa zúčastnili na tomto jedinom a pokračujúcom porušení a zdôraznila, že dvojstranné výmeny informácií s Barclays samy osebe predstavovali porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

23 Pokiaľ ide o dĺžku tejto účasti, Komisia vo vzťahu k spoločnostiam HSBC zohľadnila ako začiatok účasti 12. február 2007 a ako deň ukončenia 27. marec 2007.

Výpočet výšky pokuty

– *Základná výška pokuty*

24 Pokiaľ ide v prvom rade o určenie hodnoty predajov bánk, ktoré sa zúčastnili na karteli, keďže EIRD negenerujú predaje v bežnom zmysle slova, Komisia určila hodnotu predajov prostredníctvom náhradnej hodnoty. Navyše vzhľadom na okolnosti veci sa domnievala, že bolo lepšie nezohľadniť priemernú ročnú náhradnú hodnotu, ale vychádzať z náhradnej hodnoty zodpovedajúcej mesiacom, počas ktorých sa banky zúčastnili na porušení. Pripomenula, že nie je povinná použiť matematický vzorec a že pri stanovení výšky každej pokuty disponuje voľnou úvahou.

25 Komisia považovala za vhodné zohľadniť ako náhradnú hodnotu hotovostné príjmy dosiahnuté prostredníctvom hotovostných tokov, ktoré každá banka získala zo svojho príslušného portfólia EIRD viazaných na sadzbu Euribor s akoukoľvek splatnosťou a/alebo na sadzbu EONIA a uzavretých s protistranami so sídlom v EHP, na ktoré použila jednotný faktor zníženia 98,849 %.

26 Komisia tak zohľadnila ako hodnotu predaja vo vzťahu k spoločnostiam HSBC sumu 192 081 799 eur.

27 Pokiaľ ide v druhom rade o závažnosť porušenia, Komisia zohľadnila faktor závažnosti 15 %, keďže porušenie spočívalo v koordinácii cien a dohôd o určení cien. Komisia pridala faktor závažnosti 3 % s poukazom na okolnosť, že kartel sa vzťahoval na celý EHP a týkal sa sadzieb relevantných pre všetky EIRD a že tieto sadzby týkajúce sa eur mali základný význam pre harmonizáciu finančných podmienok na vnútornom trhu a pre bankové činnosti v členských štátoch.

28 Pokiaľ ide v treťom rade o dĺžku trvania porušenia, Komisia zdôraznila, že zohľadnila dĺžku trvania účasti každého účastníka kartelu v „počte mesiacov zaokrúhlenom dole a *pro rata*“, čo ju viedlo k tomu, že na spoločnosti uplatnila násobiteľ 0,08 %.

29 Vo štvrtom rade Komisia pridala dodatočnú sumu vo výške 18 % z hodnoty predajov označenú ako „vstupný poplatok“, keďže porušenie spočívalo v horizontálnom určení cien, aby odradila podniky od účasti na takýchto postupoch bez ohľadu na dĺžku trvania porušenia.

30 Komisia teda stanovila základnú výšku pokuty uloženej spoločnostiam na 37 340 000 eur.

– *Konečná výška pokuty*

31 Komisia zohľadnila, že spoločnosti HSBC zohrávali v porušení okrajovejšiu alebo menej významnú úlohu, ktorú nemožno porovnávať s hlavnými aktérmi, a priznala im zníženie základnej sumy pokuty o 10 %. V dôsledku toho v článku 2 písm. b) sporného rozhodnutia uložila týmto spoločnostiam pokutu v konečnej výške 33 606 000 eur.

Žaloba na Všeobecnom súde a napadnutý rozsudok

32 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 17. februára 2017 spoločnosti HSBC podali žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia.

33 V rámci svojej žaloby spoločnosti HSBC predložili návrhy na zrušenie článku 1 a článku 2 písm. b) sporného rozhodnutia, ako aj subsidiárne návrhy na zmenu výšky pokuty uloženej týmto článkom 2 písm. b).

34 V prvom rade na podporu svojho návrhu na zrušenie článku 1 sporného rozhodnutia a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia uviedli spoločnosti HSBC päť žalobných dôvodov.

35 Tieto žalobné dôvody sa týkali:

– kvalifikácie porušenia z hľadiska cieľa, ktorú zohľadnila Komisia (prvý žalobný dôvod),

– kvalifikácie jediného a pokračujúceho porušenia, ktorú zohľadnila Komisia (druhý až štvrtý žalobný dôvod), najmä jej záveru, podľa ktorého boli tajné dohody uzavreté spoločnosťami HSBC a ostatnými stranami súčasťou celkového plánu sledujúceho jediný cieľ (druhý žalobný dôvod), úmyslu spoločností HSBC prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa (tretí žalobný dôvod) a ich vedomosti o správaní ostatných účastníkov porušenia (štvrtý žalobný dôvod), a

– porušenia prezumpcie neviny a práva na riadnu správu vecí verejných, ako aj práva spoločností HSBC na obhajobu, keďže sporné rozhodnutie bolo prijaté po rozhodnutí o urovnaní, v ktorom Komisia už zaujala stanovisko k účasti týchto spoločností na dotknutom porušení (piaty žalobný dôvod).

36 Všeobecný súd napadnutým rozsudkom všetky uvedené žalobné dôvody zamietol.

37 Pokiaľ ide o prvý žalobný dôvod týkajúci sa kvalifikácie porušenia z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, Všeobecný súd zamietol prvú časť tohto žalobného dôvodu, ktorou sa spochybňuje táto kvalifikácia, pokiaľ ide o manipuláciu so sadzbou Euribor z 19. marca 2007. V tejto súvislosti Všeobecný súd v bodoch 93 a 94 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia sa nedopustila žiadneho nesprávneho právneho posúdenia alebo nesprávneho posúdenia, keď uviedla, že všetky správania opísané v odôvodnení 392 sporného rozhodnutia, vrátane manipulácie z 19. marca 2007, obmedzovali hospodársku súťaž tým, že vytvorili informačnú asymetriu medzi subjektmi na trhu, keďže účastníci porušenia boli jednak v lepšej pozícii na to, aby vopred s určitou presnosťou vedeli, na akej úrovni bude alebo mala byť určená sadzba Euribor ich konkurentmi konajúcimi v zhode, a na druhej strane vedeli, či bola sadzba Euribor v konkrétny deň určená na umelej úrovni alebo nie.

38 Pokiaľ ide o druhú časť uvedeného žalobného dôvodu týkajúcu sa kvalifikácie porušenia z hľadiska cieľa uplatnenej na iné správania vytýkané spoločnostiam HSBC, Všeobecný súd v prvom rade preskúmal dôvodnosť tejto kvalifikácie týkajúcej sa výmen informácií o stredových cenách a rozhodol, že Komisia sa nedopustila pochybenia, keď uviedla, že tieto výmeny informácií obsiahnuté v rozhovoroch zo 14. a 16. februára 2007 mali za cieľ obmedziť hospodársku súťaž. V druhom rade preskúmal výhradu napádajúcu dôvodnosť kvalifikácie výmen informácií o obchodných pozíciách ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Všeobecný súd v podstate rozhodol, že veľká väčšina diskusií o obchodných pozíciách, na ktorých sa zúčastnili obchodníci spoločností HSBC, konkrétne diskusie z 12., 13. a 28. februára, ako aj z 19. marca 2007, súviseli s manipuláciou so sadzbou Euribor z 19. marca 2007, a tak Komisia ich správne kvalifikovala ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Všeobecný súd sa naopak domnieval, že diskusie z 9. a 14. marca 2007 samostatne alebo spoločne nemožno považovať za diskusie, ktoré mali za cieľ obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, keďže na jednej strane sa tieto diskusie neuskutočnili s očakávaním manipulácie so sadzbou Euribor z 19. marca 2007 a na druhej strane tieto diskusie nezmiernili ani neodstránili stupeň neistoty na trhu tak, aby Komisia z toho mohla vyvodiť vplyv na bežný vývoj cenových zložiek v odvetví EIRD bez toho, aby musela preskúmať ich následky.

39 Pokiaľ ide o druhý až štvrtý žalobný dôvod, ktoré sa týkajú kvalifikácie jediného a pokračujúceho porušenia, ktorú uplatnila Komisia, Všeobecný súd najprv zamietol druhý žalobný dôvod spochybňujúci existenciu „celkového plánu“ s jediným cieľom. Následne preskúmal štvrtý žalobný dôvod spochybňujúci vedomosť spoločností HSBC o protiprávnom správaní ostatných účastníkov. V tejto súvislosti Všeobecný súd rozlišoval medzi manipuláciou, ku ktorej došlo 19. marca 2007, a možnosťou jej zopakovania na jednej strane a ostatnými správaniami zohľadnenými Komisiou v rámci jediného a pokračujúceho porušenia na druhej strane. V bode 273 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že účasť spoločností HSBC na jedinom a pokračujúcom porušení bolo možné konštatovať na jednej strane iba vo vzťahu k jej vlastnému správaniu v rámci tohto porušenia, a na druhej strane vo vzťahu k správaniu iných bánk, ktoré bolo súčasťou manipulácie, ku ktorej došlo 19. marca 2007, a jej prípadného zopakovania. Napokon Všeobecný súd zamietol tretí žalobný dôvod týkajúci sa úmyslu spoločností HSBC zúčastniť sa na jedinom a pokračujúcom porušení, keďže pokiaľ ide o manipuláciu z 19. marca 2007 a jej zopakovanie, úmysel zúčastniť sa na jedinom a pokračujúcom porušení jasne vyplýval z dôkazov predložených Komisiou.

40 Pokiaľ ide o piaty žalobný dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení a porušení podstatných formálnych náležitostí vzhľadom na priebeh konania, Všeobecný súd ho v bodoch 283 až 293 napadnutého rozsudku zamietol ako neúčinný.

41 V druhom rade spoločnosti HSBC uviedli žalobný dôvod, ktorého cieľom bolo spochybniť zákonnosť článku 2 písm. b) sporného rozhodnutia, ktorým im Komisia uložila pokutu z dôvodu ich účasti na jedinom a pokračujúcom porušení. Všeobecný súd sa domnieval, že tento žalobný dôvod možno rozdeliť na štyri časti, keďže tieto spoločnosti napadli po prvé použitie diskontovaných hotovostných príjmov na účely stanovenia hodnoty predajov, po druhé uplatnený faktor závažnosti, po tretie uplatnenú dodatočnú sumu a po štvrté posúdenie poľahčujúcich okolností. Uvedené spoločnosti požadovali v prvom rade zrušenie článku 2 písm. b) sporného rozhodnutia a subsidiárne zníženie pokuty, ktorá im bola uložená.

42 V rámci prvej časti tohto žalobného dôvodu spoločnosti HSBC vytýkajú Komisii, že založila hodnotu predajov na hotovostných príjmoch, ktoré spoločnosti HSBC prijali za EIRD počas obdobia porušovania a na ktoré uplatnila faktor 98,849 %. Všeobecný súd sa domnieval, že túto časť možno rozdeliť na tri výhrady, z ktorých prvá je založená na nesprávnosti použitia diskontovaných hotovostných príjmov, druhá na nesprávnom zohľadnení hotovostných príjmov vyplývajúcich zo zmlúv uzavretých pred začiatkom účasti spoločností HSBC na porušení a tretia na nedostatočne odôvodnenom charaktere faktora zníženia 98,849 %, ktorý uplatnila Komisia.

43 Všeobecný súd zamietol prvú a druhú výhradu uvedenej časti. Naopak vyhovel tretej výhrade tej istej časti založenej na nedostatočnom odôvodnení faktora zníženia 98,849 %, ktorý uplatnila Komisia, a v dôsledku toho zrušil článok 2 písm. b) sporného rozhodnutia a v zostávajúcej časti žalobu zamietol.

Konanie na Súdnom dvore a návrhy účastníkov konania

44 Svojím odvolaním spoločnosti HSBC navrhujú, aby Súdny dvor:

– zrušil bod 2 výroku napadnutého rozsudku,

– zrušil článok 1 písm. b) sporného rozhodnutia a subsidiárne tento článok 1 písm. b) v rozsahu, v akom uvádza účasť spoločností HSBC na jedinom a pokračujúcom porušení po 19. marci 2007, a

– uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania vynaložené v rámci konaní na Všeobecnom súde a Súdnom dvore.

45 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor zamietol odvolanie a uložil spoločnostiam HSBC povinnosť nahradiť všetky trovy konania.

46 Uzneseniami predsedu Súdneho dvora zo 16. júla 2020, HSBC Holdings a i./Komisia (C-883/19 P, EU:C:2020:561), a HSBC Holdings a i./Komisia (C-883/19 P, neuverejnené, EU:C:2020:601), sa vyhovelo návrhom spoločností Crédit agricole a spoločností JP Morgan Chase na vstup do konania ako vedľajších účastníkov na podporu návrhov spoločností HSBC.

47 Uznesením predsedníčky tretej komory Súdneho dvora z 12. augusta 2022, J. P. Morgan Services LLP, v likvidácii, bola vymazaná z jej postavenia vedľajšieho účastníka konania. Od tohto dátumu treba „spoločnosti JP Morgan Chase“ chápať tak, že označujú výlučne JP Morgan Chase & Co. a JP Morgan Chase Bank, National Association.

O návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania

48 Po prednesení návrhov generálneho advokáta požiadali spoločnosti HSBC listom z 8. júla 2022 o opätovné začatie ústnej časti konania. Na podporu svojho návrhu tieto spoločnosti uvádzajú, že predmetné návrhy obsahujú vecné chyby alebo sa týkajú niektorých aspektov prejednávanej veci, ktoré je potrebné prerokovať, aby Súdny dvor mohol prijať konečné rozhodnutie v tejto veci.

49 Treba pripomenúť, že podľa článku 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora Súdny dvor môže kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií, alebo ak niektorý z účastníkov konania predložil po skončení tejto časti novú skutočnosť, ktorá môže mať rozhodujúci vplyv na rozhodnutie Súdneho dvora, alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, ku ktorému sa nemali možnosť vyjadriť účastníci konania alebo subjekty oprávnené podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

50 V prejednávanej veci sa však Súdny dvor domnieva, že má k dispozícii všetky informácie potrebné na rozhodnutie a že tieto informácie boli predmetom diskusie medzi účastníkmi konania.

51 Pokiaľ ide o tvrdenie spoločností HSBC, podľa ktorého návrhy generálneho advokáta obsahujú vecné chyby, je potrebné pripomenúť, že Štatút Súdneho dvora Európskej únie ani jeho rokovací poriadok neupravujú možnosť účastníkov konania podať pripomienky v reakcii na návrhy prednesené generálnym advokátom (rozsudok z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia, C-660/15 P, EU:C:2017:178, bod 13 a citovaná judikatúra).

52 Okrem toho z článku 252 druhého odseku ZFEÚ vyplýva, že povinnosťou generálneho advokáta, konajúceho nestranne a nezávisle, je predkladať na verejných pojednávaniach odôvodnené návrhy v prípadoch, ktoré si vyžadujú jeho účasť, pričom platí, že Súdny dvor nie je viazaný ani jeho návrhom, ani odôvodnením týchto návrhov. V dôsledku toho nesúhlas účastníka konania s uvedenými návrhmi bez ohľadu na otázky, ktoré v nich boli preskúmané, nemôže byť sám osebe dôvodom opodstatňujúcim opätovné otvorenie ústnej časti konania (rozsudok z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia, C-660/15 P, EU:C:2017:178, bod 14 a citovaná judikatúra).

53 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že nie je potrebné nariadiť opätovné začatie ústnej časti konania.

O odvolaní

54 Na podporu svojho odvolania spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, uvádzajú šesť odvolacích dôvodov, pričom prvý odvolací dôvod je založený na nesprávnom právnom posúdení, pokiaľ ide o účinky porušenia prezumpcie neviny Komisiou, ako aj zásad riadnej správy vecí verejných a dodržania práva na obhajobu, druhý na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii cieľa manipulácie z 19. marca 2007 ako porušenia z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, tretí na nesprávnom právnom posúdení, pretože Všeobecný súd považoval dva rozhovory o stredových cenách zo 14. a 16. februára 2007 za porušenia

z hľadiska cieľa, štvrtý na skreslení dôkazov spočívajúcom v tom, že analyzoval dve diskusie z 12. a 16. februára 2007 ako porušenia z hľadiska cieľa bez toho, aby overil ich účel, piaty na nesprávnom právnom posúdení, keď sa dospelo k záveru, že rôzne správania identifikované Komisiou sledovali jediný cieľ, a šiesty na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že spoločnosti HSBC sa zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení, ktoré pozostávalo zo správaní, ktoré napadnuté rozhodnutie nekvalifikovalo ako protiprávne.

O prvom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

55 Spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, tvrdia, že Všeobecný súd sa v bodoch 287 až 292 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia v rámci posúdenia ich piateho žalobného dôvodu neplatnosti založeného v podstate na skutočnosti, že rozhodnutie o urovnaní bolo prijaté v rozpore s prezumpciou neviny, ich právom na riadnu správu vecí verejných a ich právom na obhajobu, najmä ich právom byť vypočuté.

56 Spoločnosti HSBC vysvetľujú, že odstupňovaný postup uplatnený Komisiou nepochybne viedol k prejudikovaniu ich zodpovednosti a nenapraviteľne zasiahol do ich práva byť vypočuté. Z tohto dôvodu mal Všeobecný súd zrušiť článok 1 písm. b) sporného rozhodnutia.

57 Všeobecný súd však tým, že v bode 289 napadnutého rozsudku rozhodol, že procesné nezrovnalosti, na ktoré poukazujú spoločnosti HSBC, mohli viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia, len ak by sa preukázalo, že v prípade neexistencie týchto nezrovnalostí by toto rozhodnutie malo iný obsah, uplatnil nesprávne kritérium.

58 V súlade s judikatúrou vyplývajúcou z rozsudku zo 16. januára 2019, Komisia/United Parcel Service (C-265/17 P, EU:C:2019:23, bod 56), mal totiž Všeobecný súd overiť, či nedostatok objektívnej nestrannosti Komisie znamenal, že spoločnosti HSBC stratili možnosť, hoci aj malú, lepšie zabezpečiť svoju obhajobu. To isté kritérium sa malo uplatniť na účely preskúmania, či bola dodržaná prezumpcia neviny a právo na riadnu správu vecí verejných, ktoré sú zakotvené v článku 41 ods. 1, článku 47 ods. 1 a článku 48 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

59 Navyše právo podniku, aby jeho záležitosti boli vybavované nestranne, si vyžaduje, aby Komisia starostlivo a nestranne preskúmala všetky skutočnosti prejednávanej veci. Ak by Všeobecný súd správne uplatnil uvedené kritérium v prejednávanej veci, vyvodil by z toho, že nedostatok objektívnej nestrannosti Komisie počas správneho konania mal rozhodujúci vplyv na sporné rozhodnutie. Všeobecný súd sa tak v bodoch 289 a 292 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

60 Okrem toho v rozpore s tým, čo vyplýva z bodu 291 napadnutého rozsudku, kritérium uplatnené v bode 289 tohto rozsudku nemá žiadnu oporu v judikatúre vyplývajúcej z rozsudku zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, ďalej len „rozsudok Suiker Unie“, EU:C:1975:174).

61 Subsidiárne sa spoločnosti HSBC domnievajú, že aj za predpokladu, že by Všeobecný súd správne uplatnil kritérium v prejednávanej veci, sporné rozhodnutie by malo iný obsah, ak by nedošlo k namietaným procesným nezrovnalostiam. To vyplýva z bodov 165 až 195 a 263 až 274

napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd rozhodol, že Komisia sa v spornom rozhodnutí dopustila vecných chýb. Tieto pochybenia mali viesť k zrušeniu článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia.

62 Komisia tvrdí, že tento odvolací dôvod musí byť zamietnutý ako nedôvodný.

63 Po prvé Všeobecný súd správne uplatnil zásadu objektívnej nestrannosti, keď zamietol piaty žalobný dôvod neplatnosti spoločností HSBC ako neúčinný.

64 Všeobecný súd v bode 287 napadnutého rozsudku správne dospel k záveru, že otázka, či prípadný nedostatok objektívnej nestrannosti Komisie a prípadné porušenie prezumpcie neviny vo vzťahu k spoločnostiam HSBC z dôvodu verejných vyhlásení komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže alebo prijatia rozhodnutia o urovnaní mohli mať vplyv na zákonnosť sporného rozhodnutia „sa však prelína[la] s otázkou, či [boli] zistenia urobené v uvedenom rozhodnutí náležite podložené dôkaznými prostriedkami, ktoré predložila Komisia“.

65 V dôsledku toho, ako Všeobecný súd správne rozhodol v bode 289 tohto rozsudku, nezrovnalosť týkajúca sa objektívnej nestrannosti mohla viesť k zrušeniu rozhodnutia „iba vtedy, ak by sa preukázalo, že v prípade neexistencie tejto vady by toto rozhodnutie malo iný obsah“.

66 Predovšetkým tieto závery sú v súlade so zásadami vyplývajúcimi z bodov 90 a 91 rozsudku Suiker Unie a žiaden dôvod neodôvodňoval odklon od týchto zásad. Zohľadňuje teda len obsah verejných vyhlásení komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže, a nie ich formu. V dôsledku toho skutočnosť, že tieto vyhlásenia formuloval tento komisár, alebo v rámci rozhodnutia o urovnaní, nie je relevantná.

67 Na rozdiel od toho, čo tvrdia spoločnosti HSBC, rozsudok zo 16. januára 2019, Komisia/United Parcel Service (C-265/17 P, EU:C:2019:23), nie je v prejednávanej veci relevantný. Spoločnosti HSBC zamieňajú porušenie objektívnej nestrannosti s existenciou odlišného práva podnikov byť vypočutý pred prijatím konečného rozhodnutia, ktoré sa ich dotýka. V prejednávanej veci bolo právo spoločností HSBC na obhajobu plne dodržané, keďže nebolo spochybnené, že Komisia im zaslala oznámenie o výhradách, že mali úplný prístup k spisu a že mali možnosť vyjadriť svoje stanovisko pred prijatím sporného rozhodnutia.

68 Napokon na rozdiel od toho, čo tvrdia spoločnosti HSBC, otázka, či by sporné rozhodnutie bolo odlišné v prípade neexistencie rozhodnutia o urovnaní, je skutkovou otázkou, ktorá nie je relevantná na posúdenie toho, či Všeobecný súd uplatnil správne právne kritérium na účely určenia dôsledkov údajného nedostatku objektívnej nestrannosti. Záver uvedený v bode 289 napadnutého rozsudku je teda skutkovým zistením, ktoré nemožno spochybniť v štádiu odvolania, a tak výhrady formulované spoločnosťami HSBC voči tomuto záveru sú neprípustné. Okrem toho Komisia zastáva názor, že sporné rozhodnutie by v prípade neexistencie rozhodnutia o urovnaní v každom prípade nebolo odlišné.

69 Po druhé Komisia rešpektovala tak svoju povinnosť objektívnej nestrannosti, ako aj prezumpciu neviny spoločností HSBC, keď prijala rozhodnutie o urovnaní pred prijatím sporného rozhodnutia.

70 V prvom rade „hybridné“ konanie ako také nie je zakázané zásadou prezumpcie neviny, čo spoločnosti HSBC výslovne akceptovali vo svojom odvolaní. Toto konštatovanie navyše potvrdzuje uplatniteľná právna úprava a relevantná judikatúra Súdneho dvora a Všeobecného súdu. Navyše rozhodnutie o urovnaní neobsahuje žiadne konštatovanie o zodpovednosti ani nijakú skutočnosť, ktorá by spôsobovala ujmu spoločnostiam HSBC.

71 V druhom rade odkazy na spoločnosti HSBC v rozhodnutí o urovnaní treba posúdiť s prihliadnutím na procesné záruky poskytnuté v neskoršom štádiu konania. Tieto spoločnosti skutočne mali prospech zo všetkých dostatočných záruk vrátane prezumpcie neviny, ako aj spravodlivého súdneho konania pred prijatím sporného rozhodnutia.

Posúdenie Súdnym dvorom

72 Svojím prvým odvolacím dôvodom spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, tvrdia, že Všeobecný súd sa v bodoch 287 až 292 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď zamietol ako neúčinný ich žalobný dôvod založený na porušení prezumpcie neviny, ako aj práva na riadnu správu vecí verejných a práva na obhajobu.

73 Spoločnosti HSBC konkrétne tvrdia, že Všeobecný súd uplatnil nesprávne právne kritérium, keď najmä v bode 289 tohto rozsudku rozhodol, že údajné nezrovnalosti, najmä tie, ktoré súvisia s údajným nedostatkom objektívnej nestrannosti Komisie, mohli viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia len vtedy, ak by sa preukázalo, že v prípade neexistencie týchto nezrovnalostí by toto rozhodnutie malo iný obsah.

74 Na úvod treba zamietnuť tvrdenia Komisie založené na neprípustnosti niektorých tvrdení uvedených na podporu tohto odvolacieho dôvodu v rozsahu, v akom smerujú k spochybneniu posúdenia skutkového stavu Všeobecným súdom. Z formulácie tohto odvolacieho dôvodu, ako aj zo všetkých tvrdení uvedených na jeho podporu v podstate jasne vyplýva, že spoločnosti HSBC sa snažia spochybniť právne kritérium, ktoré Všeobecný súd uplatnil pri zamietnutí ich piateho žalobného dôvodu neplatnosti, čo predstavuje právnu otázku.

75 Pokiaľ ide o tento piaty žalobný dôvod neplatnosti, treba pripomenúť, že ním spoločnosti HSBC pred Všeobecným súdom tvrdili, že sporné rozhodnutie musí byť zrušené z dôvodu, že Komisia prijala rozhodnutie o urovnaní v rozpore jednak s prezumpciou neviny a jednak s právom na riadnu správu vecí verejných, ako aj právom na obhajobu.

76 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Komisia je povinná v priebehu správneho konania dodržiavať základné práva dotknutých podnikov. Z tohto dôvodu sa zásada nestrannosti, ktorá patrí do práva na riadnu správu vecí verejných, musí odlišovať od prezumpcie neviny (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, body 58 a 59).

77 Právo na riadnu správu vecí verejných zakotvené v článku 41 Charty stanovuje, že každý má právo, aby inštitúcie Európskej únie vybavovali jeho záležitosti nestranne. Táto požiadavka nestrannosti zahŕňa jednak subjektívnu nestrannosť v tom zmysle, že žiadny z členov dotknutej inštitúcie, ktorá rozhoduje o veci, nesmie prejavovať osobnú zaujatosť, a jednak objektívnu nestrannosť v tom zmysle, že inštitúcia musí poskytnúť dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek oprávnených pochybností v tomto ohľade (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 58 a citovanú judikatúru).

78 Prezumpcia neviny predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá je zakotvená v článku 48 ods. 1 Charty. Vzhľadom na povahu predmetných porušení, ako aj na povahu a stupeň prísnosti sankcií, ktoré sú s nimi spojené, sa táto zásada uplatňuje najmä na konania týkajúce sa porušenia pravidiel hospodárskej súťaže uplatniteľných na podniky, ktoré môžu viesť k uloženiu pokút alebo penále (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, body 59 a 60, ako aj citovanú judikatúru).

79 V súlade s článkom 48 Charty v spojení s článkom 6 ods. 2 a 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“), ktorý treba v súlade s článkom 52 ods. 3 Charty zohľadniť na účely výkladu tohto článku 48, je zásada prezumpcie neviny porušená, ak súdne rozhodnutie alebo oficiálne vyhlásenie týkajúce sa obvineného pri neexistencii konečného odsúdenia obsahuje jasné vyhlásenie, podľa ktorého sa dotknutá osoba dopustila daného trestného činu. V tejto súvislosti treba zdôrazniť význam výrazov použitých súdnymi orgánmi, ako aj osobitných okolností, za ktorých boli formulované, a povahu a kontext predmetného konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, body 61 a 62, ako aj citovanú judikatúru).

80 V komplexných trestných konaniach, v ktorých je viacero podozrivých, o ktorých nemožno rozhodnúť spoločne, sa môže stať, že príslušný súd nevyhnutne musí pri posudzovaní viny obvinených uviesť účasť tretích osôb, o ktorých sa možno bude ďalej rozhodovať osobitne. Ak však musia byť predložené skutočnosti týkajúce sa účasti tretích osôb, dotknutý súd by mal zabrániť oznamovaniu väčšieho množstva informácií, než je potrebné, na analýzu právnej zodpovednosti osôb postavených pred tento súd. Okrem toho odôvodnenie súdnych rozhodnutí musí byť formulované tak, aby sa vylúčilo vydanie prípadného predčasného rozhodnutia týkajúceho sa viny dotknutých tretích osôb, ktoré by mohlo ohroziť spravodlivé preskúmanie skutočností, ktoré sú im kladené za vinu, v rámci samostatného konania (rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 63 a citovaná judikatúra).

81 V prejednávanej veci Všeobecný súd v bodoch 283 až 286 napadnutého rozsudku v podstate pripomenul zásadu prezumpcie neviny a právo na riadnu správu vecí verejných v súlade s judikatúrou uvedenou v bodoch 77 a 78 tohto rozsudku.

82 V bode 287 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že otázka, či prípadný nedostatok objektívnej nestrannosti Komisie, ktorý mohol vyplynúť z porušenia prezumpcie neviny vo vzťahu k spoločnostiam HSBC pri prijatí rozhodnutia o urovnaní, mohol mať vplyv na zákonnosť sporného rozhodnutia, splýva s otázkou, či zistenia uvedené v tomto rozhodnutí o urovnaní boli riadne podložené dôkazmi, ktoré Komisia predložila.

83 V tejto súvislosti Všeobecný súd v bodoch 289 a 291 tohto rozsudku s odkazom najmä na rozsudok Suiker Unie rozhodol, že nezrovnalosť týkajúca sa prípadného nedostatku objektívnej nestrannosti Komisie môže viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia len vtedy, ak sa preukáže, že v prípade neexistencie tejto nezrovnalosti by toto rozhodnutie malo iný obsah.

84 V bode 289 uvedeného rozsudku dospel k záveru, že v prejednávanej veci Komisia pri výkone úplného preskúmania relevantných dôvodov uvedeného rozhodnutia s výnimkou aspektov uvedených v bode 288 napadnutého rozsudku z právneho hľadiska dostatočne preukázala účasť spoločností HSBC na predmetnom porušení. V dôsledku toho dospel k záveru, že nič nenasvedčuje tomu, že v prípade neprijatia rozhodnutia o urovnaní pred prijatím sporného rozhodnutia by obsah tohto rozhodnutia bol odlišný, a zamietol žalobný dôvod zhrnutý v bode 75 tohto rozsudku ako neúčinný.

85 Takéto odôvodnenie je však postihnuté dvojitým nesprávnym právnym posúdením.

86 Na jednej strane Všeobecný súd nezohľadnil rozdiel pripomenutý v bode 76 tohto rozsudku medzi prezumpciou neviny a právom na riadnu správu vecí verejných, keďže, ako vyplýva z bodu 287 a nasl. napadnutého rozsudku, posudzoval argumentáciu spoločností HSBC založenú na porušení prezumpcie neviny len z hľadiska nedostatku objektívnej nestrannosti Komisie. Ako však vyplýva z bodu 77 tohto rozsudku, požiadavka objektívnej nestrannosti predstavuje len jeden z aspektov práva na riadnu správu vecí verejných.

87 Na druhej strane sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia aj tým, že v podstate konštatoval, že nezrovnalosti týkajúce sa prezumpcie neviny v rámci prijatia rozhodnutia o urovnaní mohli viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia len vtedy, ak by sa preukázalo, že v prípade neexistencie týchto nezrovnalostí by sporné rozhodnutie malo iný obsah.

88 Prezumpcia neviny, vykladaná v zmysle pripomenutom v bodoch 79 a 80 tohto rozsudku, sa totiž uplatní aj vtedy, keď Komisia prijme vo vzťahu k jednému a tomu istému kartelu postupne dve rozhodnutia, ktoré majú rôznych adresátov v nadväznosti na dve odlišné konania, a to jednak rozhodnutie prijaté po ukončení konania o urovnaní a určené podnikom, ktoré pristúpili na urovnanie, a jednak rozhodnutie prijaté po ukončení štandardného konania a určené ostatným podnikom, ktoré sa zúčastnili na karteli (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 64).

89 V takom prípade, kvalifikovanom ako „hybridné“ konanie, ktoré vedie k prijatiu po sebe nasledujúcich rozhodnutí, môže byť totiž objektívne nevyhnutné, aby sa Komisia v rozhodnutí, ktorým sa končí konanie o urovnaní, zaoberala určitými skutočnosťami a správaniami týkajúcimi sa účastníkov údajného kartelu, ktoré sú predmetom štandardného konania. Komisia však musí v rozhodnutí, ktorým sa ukončuje konanie o urovnaní, zabezpečiť, aby sa zachovala prezumpcia neviny podnikov, ktoré odmietli urovnanie a ktorých sa týka štandardné konanie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 65).

90 Na účely preskúmania dodržania prezumpcie neviny Komisiou prináleží súdu Únie analyzovať rozhodnutie, ktorým sa ukončuje konanie o urovnaní a jeho odôvodnenie ako celok a s prihliadnutím na osobitné okolnosti, za ktorých bolo prijaté. Akýkoľvek výslovný odkaz v určitých častiach tohto rozhodnutia na neexistenciu zodpovednosti účastníkov údajného kartelu by bol totiž zbavený svojho zmyslu, ak by sa ostatné časti uvedeného rozhodnutia mohli chápať ako predčasné potvrdenie ich zodpovednosti (rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 66).

91 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa vzhľadom na to, že spoločnosti HSBC sa pred ním dovolávali porušenia prezumpcie neviny z dôvodu prijatia rozhodnutia o urovnaní, nemohol obmedziť na zamietnutie týchto tvrdení ako neúčinných z dôvodu, že nebolo preukázané, že v prípade neexistencie údajných nezrovnalostí by sporné rozhodnutie malo odlišný obsah.

92 Vzhľadom na to, čo bolo pripomenuté v bode 90 tohto rozsudku, bol teda Všeobecný súd povinný analyzovať rozhodnutie, ktorým sa skončilo konanie o urovnaní, a jeho odôvodnenie ako celok, a to s prihliadnutím na osobitné okolnosti, za ktorých bolo prijaté, s cieľom preskúmať, či, ako tvrdili spoločnosti HSBC, toto rozhodnutie bolo možné chápať ako predčasné vyjadrenie ich zodpovednosti.

93 Všeobecný súd preto tým, že sa domnieval, že nezrovnalosti týkajúce sa prezumpcie neviny v rámci prijatia rozhodnutia o urovnaní mohli viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia len vtedy, ak by sa preukázalo, že v prípade neexistencie týchto nezrovnalostí by sporné rozhodnutie malo iný obsah, uplatnil nesprávne kritérium, ktoré ho viedlo k tomu, že nepristúpil k preskúmaniu otázky, či prijatie rozhodnutia o urovnaní porušilo dodržanie prezumpcie neviny v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu sporného rozhodnutia.

94 V tejto súvislosti Komisia nemôže tvrdiť, že prístup Všeobecného súdu v napadnutom rozsudku bol v súlade s judikatúrou Súdneho dvora vyplývajúcou najmä z rozsudku Suiker Unie.

95 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 60 až 62 svojich návrhov, porušenie zásady nestrannosti a prezumpcie neviny Komisiou v rámci „hybridného“ konania, o ktoré išlo v prejednávanej veci, predstavuje dostatočne závažné porušenie, ktoré môže narušiť celé konanie, ktoré viedlo k prijatiu sporného rozhodnutia. Takú nezrovnalosť, ktorá má za následok porušenie základných práv dotknutých podnikov zaručených v rámci tohto konania, nemožno porovnávať s typom chýb, ktorých závažnosť môže mať len malý vplyv na konečné rozhodnutie, ako je to vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Suiker Unie, ktoré sa navyše netýkalo „hybridného“ konania.

96 Všeobecný súd sa teda bez toho, aby zbavil prezumpciu neviny akéhokoľvek obsahu, nemohol vyhnúť povinnosti preskúmať rozhodnutie o urovnaní s cieľom určiť, či toto rozhodnutie bolo v súlade s touto zásadou, z dôvodu, že nebolo preukázané, že sporné rozhodnutie by malo iný obsah, ak by nebolo vydané rozhodnutie o urovnaní.

97 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba prvému odvolaciemu dôvodu vyhovieť.

O druhom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

98 Spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že pokus o manipuláciu so splatnosťou 3-mesačnej úrokovej sadzby Euribor (Euribor-3M) z 19. marca 2007 spadá pod definíciu porušenia z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

99 Konkrétne vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora Všeobecný súd v bodoch 101 a 102 napadnutého rozsudku nesprávne rozhodol, že samotná možnosť, že účastníci tejto manipulácie ponúknu lepšie podmienky ako ich konkurenti, postačuje na vyvodenie záveru, že uvedená manipulácia mala dostatočný stupeň škodlivosti vo vzťahu k hospodárskej súťaži, čo viedlo k porušeniu z hľadiska cieľa. Informačná asymetria, na ktorú Všeobecný súd odkazuje, mohla obmedziť alebo skresliť riadnu hospodársku súťaž týkajúcu sa pevných a/alebo variabilných sadzieb EIRD len vtedy, ak by táto informácia poskytovala obchodníkom možnosť a vôľu navrhnúť konkurencieschopnejšie sadzby. Teoretická možnosť ponúknuť konkurencieschopnejšie sadzby nepreukazuje, že manipulácia z 19. marca 2007 bola sama osebe škodlivá pre riadne fungovanie hospodárskej súťaže v odvetví EIRD.

100 Komisia tak ani v oznámení o výhradách, ani v spornom rozhodnutí neskúmala otázku, či vedomosť o manipulácii z 19. marca 2007 motivovala obchodníkov k tomu, aby ponúkli konkurencieschopnejšie sadzby ako ich konkurenti.

101 Spoločnosti HSBC predložili v tejto súvislosti dôkaz, a to znalecký posudok spoločností HSBC, ktorý Komisia nespochybnila. Konštatovanie Všeobecného súdu v bode 101 napadnutého rozsudku, podľa ktorého tento posudok obsahuje len všeobecné úvahy, predstavuje zjavné skreslenie uvedeného dôkazu. V každom prípade Všeobecný súd nemá k dispozícii nijaký dôkaz, ktorý by preukazoval, že obchodníci zapojení do manipulácie so sadzbou Euribor-3M boli motivovaní navrhnúť konkurencieschopnejšie sadzby. Zdá sa, že Všeobecný súd v bode 103 napadnutého rozsudku predpokladal, že stačilo usudzovať, že bolo v záujme zúčastnených obchodníkov zmeniť svoju obchodnú pozíciu vzhľadom na to, že vedeli o tejto manipulácii. Naopak obchodníci neboli motivovaní upraviť svoje ceny tak, aby odrážali uvedenú manipuláciu.

102 V dôsledku toho sa Všeobecný súd v bode 111 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval, že manipulácia z 19. marca 2007 predstavovala obmedzenie z hľadiska cieľa.

103 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod je neúčinný.

Posúdenie Súdnym dvorom

104 Na úvod treba zamietnuť tvrdenie Komisie, podľa ktorého je tento odvolací dôvod neúčinný. Je pravda, že tento odvolací dôvod sa týka najmä bodov 101 a 102 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd zamietol niektoré z tvrdení uvedených spoločnosťami HSBC na spochybnenie kvalifikácie manipulácie so sadzbou Euribor z 19. marca 2007 ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Uvedený odvolací dôvod sa však v širšej miere týka toho, či sa Všeobecný súd mohol na základe svojho posúdenia uvedeného v bode 85 a nasl. tohto rozsudku domnievať, že táto manipulácia mala dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž vzhľadom na okolnosť uvádzanú spoločnosťami HSBC, že dotknutí obchodníci nemali nijaký záujem ponúknuť sadzby na konkurencieschopnejšej úrovni ako ich konkurenti.

105 Vo svojom druhom odvolacom dôvode teda spoločnosti HSBC v podstate tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď potvrdil kvalifikáciu Komisie týkajúcu sa tejto manipulácie ako porušenia z hľadiska cieľa.

106 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora základné právne kritérium na určenie, či dohoda predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže „z hľadiska cieľa“, spočíva v zistení, že takáto dohoda má sama osebe dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž, takže netreba skúmať jej následky (rozsudky z 26. novembra 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, bod 20, ako aj z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i., C-228/18, EU:C:2020:265, bod 37).

107 Na účely posúdenia, či určitá dohoda medzi podnikmi alebo rozhodnutie združenia podnikov má dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž na to, aby sa mohli považovať za obmedzenie hospodárskej súťaže „z hľadiska cieľa“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, je potrebné vychádzať z obsahu ich ustanovení, cieľov, ktoré majú dosiahnuť, ako aj z hospodárskeho a právneho kontextu, do ktorého patria. V rámci posúdenia uvedeného kontextu je potrebné takisto zohľadniť povahu dotknutých výrobkov alebo služieb, ako aj skutočné podmienky fungovania a štruktúry relevantného trhu alebo trhov (rozsudok z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i., C-228/18, EU:C:2020:265, bod 51, ako aj citovaná judikatúra).

108 V prejednávanej veci zo skutkových zistení Všeobecného súdu uvedených v bodoch 85 až 90 napadnutého rozsudku vyplýva, že manipulácia z 19. marca 2007 spočívala v predložení nízkych ponúk na Euribor-3M s cieľom znížiť túto sadzbu v tento deň s cieľom získať finančný zisk z kategórie EIRD, konkrétne z termínovaných zmlúv (*futures*) na úrokovú sadzbu viazanú na Euribor-3M. Podľa týchto zistení, ktoré spoločnosti HSBC nespochybňujú, táto manipulácia spočívala v postupnom získaní veľmi významnej „nákupnej“ angažovanosti, za ktorú potom banka dostáva pevnú sadzbu a zaplatí pohyblivú sadzbu a v dosiahnutí zníženia úrovne pohyblivej sadzby ku dňu splatnosti prostredníctvom zosúladeného postupu.

109 V bodoch 92 a 93 napadnutého rozsudku Všeobecný súd v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 107 tohto rozsudku zohľadnil konštatovania Komisie v spornom rozhodnutí týkajúce sa fungovania trhu EIRD a určenia hotovostných tokov na tomto trhu. Uviedol tak, že sadzba Euribor, ktorej sa týkala manipulácia z 19. marca 2007, priamo určovala hotovostné toky, ktoré sa mali vyplácať na základe „pohyblivej odnože“ EIRD a bola tiež relevantná na účel určenia hotovostných tokov, ktoré sa mali vyplácať podľa „pevnej odnože“ EIRD.

110 Z týchto bodov napadnutého rozsudku vyplýva, že kvalifikácia porušenia z hľadiska cieľa, ktorú Komisia zohľadnila vo vzťahu k uvedenej manipulácii, spočívala hlavne v obmedzení hospodárskej súťaže spôsobeným informačnou asymetriou medzi subjektmi na trhu, keďže účastníci uvedenej manipulácie boli na jednej strane v lepšej pozícii na to, aby vopred s určitou presnosťou vedeli, na akej úrovni bude alebo mala byť určená sadzba Euribor ich konkurentmi konajúcimi v zhode, a na druhej strane vedeli, či bola sadzba Euribor v konkrétny deň určená na umelej úrovni alebo nie.

111 Treba konštatovať, že Všeobecný súd oprávnene dospel k záveru, že z týchto dôvodov bolo možné manipuláciu z 19. marca 2007 považovať za obmedzenie z hľadiska cieľa.

112 Z bodov 59 až 67 napadnutého rozsudku vyplýva, že Všeobecný súd správne vychádzal z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa výmeny informácií medzi konkurentmi.

113 Podľa tejto judikatúry kritériá koordinácie a spolupráce, ktoré zakladajú zosúladený postup, musia byť vnímané s prihliadnutím na koncepciu vlastnú ustanoveniam Zmluvy týkajúcim sa hospodárskej súťaže, podľa ktorej si každý hospodársky subjekt musí autonómne určiť politiku, ktorú mieni sledovať na spoločnom trhu (rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 119, ako aj citovaná judikatúra).

114 Hoci táto požiadavka autonómie nevylučuje právo hospodárskych subjektov rozumne sa prispôsobovať zistenému alebo očakávanému správaniu ich konkurentov, napriek tomu bráni nadviazaniu priameho alebo nepriameho kontaktu medzi týmito subjektmi, ktorý by mohol buď ovplyvniť správanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu alebo by mohol tomuto konkurentovi odhaliť správanie, ktoré sa hospodársky subjekt rozhodol na tomto trhu realizovať alebo o ktorom uvažuje, pokiaľ cieľom alebo následkom týchto kontaktov je vytvorenie podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú obvyklým podmienkam dotknutého trhu vzhľadom na povahu dodávaných výrobkov alebo poskytovaných služieb, veľkosť a počet podnikov a objem uvedeného trhu (rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 120, ako aj citovaná judikatúra).

115 Súdny dvor tak rozhodol, že výmena informácií medzi konkurentmi môže byť v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže, pokiaľ zmierňuje alebo odstraňuje stupeň neistoty o fungovaní dotknutého trhu, čo vedie k obmedzeniu hospodárskej súťaže medzi podnikmi (rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 121, ako aj citovaná judikatúra).

116 Protisúťažný cieľ treba pripísať najmä výmene informácií, ktorá môže v mysli dotknutých subjektov vylúčiť neistotu o tom, kedy, v akom rozsahu a akými spôsobmi dotknuté podniky prispôsobia svoje správanie na trhu (rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 122, ako aj citovaná judikatúra).

117 V prejednávanej veci, ako rozhodol Všeobecný súd v bodoch 95 až 97 napadnutého rozsudku, informačná asymetria vyplývajúca z manipulácie z 19. marca 2007 nezodpovedala obvyklým podmienkam na relevantnom trhu, keďže sa týkala premennej, ktorá je podstatná pre hospodársku súťaž na trhu EIRD, a to variabilnej sadzby relevantnej na určenie peňažných tokov na tomto trhu. Táto manipulácia tak viedla k odstráneniu neistoty u účastníkov kartelu, pokiaľ ide o dátum, rozsah a spôsoby prispôsobenia ich správania na tomto trhu, a to na úkor ich konkurentov, ktorí o tejto manipulácii nevedeli. Všeobecný súd v tejto súvislosti uviedol, že najmä pokiaľ ide o spoločnosti HSBC, keď obchodníci rokovali o „pevnej odnoži“ predmetných zmlúv, mohli tak urobiť s vedomím, že variabilná sadzba bude nízka.

118 Uvedená manipulácia tak zmiernila alebo odstránila stupeň neistoty vo fungovaní dotknutého trhu s následkom obmedzenia hospodárskej súťaže medzi podnikmi, a tak Všeobecný súd mohol správne usudzovať, že mala dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž na to, aby ju bolo možné kvalifikovať ako porušenie z hľadiska cieľa.

119 Takýto záver nie je spochybnený tvrdením spoločností HSBC, podľa ktorého na rozdiel od toho, čo konštatoval Všeobecný súd v bode 96 napadnutého rozsudku, nebolo v záujme účastníkov kartelu ponúknuť sadzby na konkurencieschopnejšej úrovni ako ich konkurenti, pretože vedeli, že hotovostné toky spojené s týmito zmluvami zostanú kladné.

120 V tejto súvislosti, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, zosúladený postup môže mať protisúťažný cieľ, aj keď nemá priamu súvislosť so spotrebiteľskými cenami. Zo znenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ totiž nevyplýva, že zakázané sú len zosúladené postupy, ktoré majú priamy vplyv na ceny zaplatené konečnými spotrebiteľmi. Z uvedeného článku 101 ods. 1 písm. a) ZFEÚ vyplýva, že zosúladený postup môže mať protisúťažný cieľ, pokiaľ spočíva „v priamom alebo nepriamom určení nákupných alebo predajných cien alebo iných obchodných podmienok“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, body 123 a 124, ako aj citovanú judikatúru).

121 V každom prípade má článok 101 ZFEÚ, podobne ako iné pravidlá hospodárskej súťaže uvedené v Zmluve, chrániť nielen priame záujmy konkurentov alebo spotrebiteľov, ale aj štruktúru trhu a tým hospodársku súťaž ako takú. Konštatovanie existencie protisúťažného cieľa zosúladeného postupu preto nemožno podmieňovať existenciou priamej súvislosti tohto postupu so spotrebiteľskými cenami (pozri analogicky rozsudok z 19. marca 2015, Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe/Komisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 125, ako aj citovanú judikatúru).

122 V prejednávanej veci však spoločnosti HSBC nespochybnili, ako to konštatoval Všeobecný súd v bodoch 100 a 101 napadnutého rozsudku, že hotovostné toky vytvárané EIRD vyplývajú zo započítania platieb, ktoré sa majú platiť podľa „pevnej odnože“ a „pohyblivej odnože“ EIRD.

Všeobecný súd sa teda správne domnieval, že možnosť využiť privilegované informácie o pohyblivej sadzbe uplatňovanej v relevantných dátumoch poskytlo obchodníkom bánk zúčastnených na porušení možnosť určiť pevnú sadzbu, ktorá bola pre nich vhodná na zabezpečenie ziskovosti EIRD.

123 Vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora pripomenutú najmä v bode 116 tohto rozsudku takéto konštatovanie stačí na vyvodenie záveru o existencii správania, ktoré je prejavom zmeny konkurenčného procesu na trhu EIRD, bez toho, aby bolo v tejto súvislosti relevantné určiť, či dotknutí obchodníci mali obchodný záujem na určení pohyblivej sadzby na určitej úrovni.

124 Z konštatovaní Všeobecného súdu, ktoré spoločnosti HSBC nespochybnili, vyplýva, že vzhľadom na fungovanie trhu EIRD určenie pohyblivej sadzby nadol možno vysvetliť výlučne obchodným záujmom dotknutých obchodníkov vzájomne si nekonkurovať. Tým, že sa dohodli na výške premennej, ktorá mohla určovať pevnú sadzbu EIRD, tak vedome nahradili riziko hospodárskej súťaže praktickou spoluprácou medzi nimi, čo patrí pod kvalifikáciu obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

125 Preto bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o tvrdení, že Všeobecný súd skreslil dôkazy predložené spoločnosťami HSBC, treba konštatovať, že Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 111 napadnutého rozsudku rozhodol, že manipulácia z 19. marca 2007 predstavovala obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

126 Druhý odvolací dôvod preto musí byť zamietnutý ako nedôvodný.

O treťom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

127 Svojím tretím odvolacím dôvodom spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, spochybňujú posúdenie rozhovorov o stredových cenách *(mids)*, ktoré sa uskutočnili 14. a 16. februára 2007, Všeobecným súdom v bodoch 149 až 160 napadnutého rozsudku.

128 Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia najmä v bodoch 154 a 157 až 160 napadnutého rozsudku, keď preskúmal ich tvrdenia týkajúce sa prosúťažných účinkov výmeny informácií o týchto cenách s prihliadnutím na doktrínu nazývanú „pridružené obmedzenia“. Všeobecný súd mal skôr odkázať na judikatúru týkajúcu sa pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa“, čo by ho viedlo k analýze uvedených tvrdení v ekonomickom a právnom kontexte predmetného správania.

129 Ani spoločnosti HSBC, ani Komisia sa pred Všeobecným súdom neodvolávali na túto doktrínu, ktorá nie je v prejednávanej veci relevantná. Uvedená doktrína skôr odkazuje na správanie, ktoré je súčasťou konkrétnej obchodnej transakcie alebo činnosti na trhu, ako je predaj podniku alebo uzavretie zmluvy o franšíze. Okrem toho táto doktrína nebola jediným prípadom, v ktorom bolo možné posúdiť tvrdenie založené na prosúťažnom charaktere daného správania.

130 Spoločnosti HSBC vo svojej replike tvrdia, že po podaní odvolania Súdny dvor v rozsudkoch z 30. januára 2020, Generics (UK) a i. (C-307/18, EU:C:2020:52, bod 103), a z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265, body 74, 75, 81 a 82), potvrdil, že ak sa účastníci

tejto dohody dovolávajú prosúťažných účinkov na hospodársku súťaž spojených s touto dohodou, tieto účinky musia byť ako prvky kontextu tejto dohody riadne zohľadnené na účely jej kvalifikácie ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

131 Spoločnosti HSBC tak Všeobecnému súdu vytýkajú, že nezohľadnil prosúťažné účinky diskusií o stredových cenách na hospodársku súťaž ako relevantný prvok kontextu, keďže tieto účinky nesprávne považoval za irelevantné v kontexte článku 101 ods. 1 ZFEÚ, s výnimkou doktríny nazývanej „pridružené obmedzenia“.

132 Znalecký posudok spoločností HSBC však preukázal prosúťažné účinky dotknutých diskusií na hospodársku súťaž. Tento dôkaz spĺňa požiadavky vyplývajúce z rozsudku z 30. januára 2020, Generics (UK) a i. (C-307/18, EU:C:2020:52, bod 103), a teda Všeobecný súd ho nesprávne nepreskúmal. Okrem toho Všeobecný súd neuviedol žiadnu ďalšiu skutočnosť preukazujúcu presvedčivú a spoľahlivú prax, aby preukázal, že výmeny informácií o stredových cenách boli svojou povahou dostatočne škodlivé pre hospodársku súťaž.

133 Komisia tvrdí, že Všeobecný súd správne potvrdil, že výmeny informácií o stredových cenách predstavujú porušenie z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Argumentácia spoločností HSBC spočíva v neúplnom a nesprávnom výklade napadnutého rozsudku.

134 V bodoch 128 až 139 tohto rozsudku Všeobecný súd odpovedal na tvrdenia spoločností HSBC, podľa ktorých výmeny informácií o stredových cenách majú prosúťažné účinky, a potvrdil konštatovanie Komisie, že tieto ceny predstavujú individuálne vnímanie trhovej ceny obchodníkom. V bodoch 128 až 148 napadnutého rozsudku, ktoré spoločnosti HSBC nespochybnili, Všeobecný súd ďalej preskúmal, do akej miery boli stredové ceny relevantné na určenie cien v sektore EIRD, a dôvody, pre ktoré predmetné výmeny informácií, najmä tie zo 14. a 16. februára 2007, predstavovali porušenia z hľadiska cieľa. V tomto kontexte Všeobecný súd v bodoch 154 a 157 až 160 napadnutého rozsudku posúdil tieto výmeny vzhľadom na doktrínu nazývanú „pridružené obmedzenia“ po tom, čo konštatoval, že uvedené výmeny patria do pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Spoločnosti HSBC nespochybnili túto úvahu.

135 Tvrdenia spoločností HSBC, podľa ktorých sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že v rámci svojho posúdenia hospodárskeho a právneho kontextu nezohľadnil prosúťažné prvky týkajúce sa sporných výmen informácií, sú v každom prípade nedôvodné. Tieto tvrdenia nemôžu odôvodnene spochybniť, že tieto výmeny mali dostatočne škodlivý charakter pre hospodársku súťaž na to, aby mohli byť kvalifikované ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

136 Komisia vo svojej duplike tvrdí, že rozsudky z 30. januára 2020, Generics (UK) a i. (C-307/18, EU:C:2020:52), a z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265), nemôžu podporiť názor spoločností HSBC. Navyše tieto spoločnosti zbytočne odkazujú na svoj znalecký posudok, keďže relevantnosť tohto posudku bola správne odmietnutá v bode 101 napadnutého rozsudku. Okrem toho na rozdiel od toho, čo tvrdia tieto spoločnosti, Komisia nepristúpila k prekvalifikovaniu sporných výmen informácií, ale vychádzala z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa postupov, ktoré môžu odstrániť stupeň neistoty konkurentov na trhu. Napokon, aj keby Súdny dvor dospel k záveru, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nezohľadnil prosúťažné účinky, tento záver by nemohol viesť k zrušeniu napadnutého rozsudku. Tvrdenie spoločností HSBC, že výmena informácií je prospešná pre hospodársku súťaž, však neumožňuje odôvodnene pochybovať o konštatovaní Komisie, že cieľom výmen informácií bolo skresliť hospodársku súťaž.

Posúdenie Súdnym dvorom

137 Pokiaľ ide o výmeny informácií o stredových cenách, ktoré sú predmetom tohto odvolacieho dôvodu, Všeobecný súd v bode 138 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia sa nedopustila žiadneho pochybenia, keď uviedla, že výmeny informácií v rozhovoroch zo 14. a 16. februára 2007 mali za cieľ obmedziť hospodársku súťaž.

138 V tomto odvolacom dôvode spoločnosti HSBC tvrdia, že Všeobecný súd uplatnil nesprávne kritérium na to, aby zamietol ich tvrdenia založené na existencii prosúťažných účinkov týchto výmen, ktoré by mohli spochybniť kvalifikáciu týchto výmen ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Všeobecnému súdu v podstate vytýkajú, že vychádzal z tzv. doktríny „pridružených obmedzení“ vyplývajúcej najmä z rozsudkov z 11. júla 1985, Remia a i./Komisia (42/84, EU:C:1985:327), a z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia (C-382/12 P, EU:C:2014:2201).

139 V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že ak sa účastníci tejto dohody dovolávajú prosúťažných účinkov spojených s touto dohodou, tieto účinky musia byť ako prvky kontextu tejto dohody riadne zohľadnené na účely jej kvalifikácie ako „obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa“, keďže môžu spochybniť celkové posúdenie stupňa dostatočnej škodlivosti predmetného zosúladeného postupu pre hospodársku súťaž a v dôsledku toho jej kvalifikácie ako „obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa“ [rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i., C-307/18, EU:C:2020:52, bod 103].

140 Zohľadnenie týchto pozitívnych účinkov na hospodársku súťaž má za účel nie vylúčiť kvalifikáciu „obmedzenia hospodárskej súťaže“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ale len pochopiť objektívnu závažnosť dotknutého postupu a v dôsledku toho vymedziť spôsoby dokazovania, a nijako neodporuje ustálenej judikatúre Súdneho dvora, podľa ktorej v európskom práve hospodárskej súťaže neexistuje „pravidlo logického uvažovania“, podľa ktorého by sa malo vykonať zváženie prosúťažných a protisúťažných účinkov dohody pri jej kvalifikovaní ako „obmedzenie hospodárskej súťaže“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ [rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i., C-307/18, EU:C:2020:52, bod 104, ako aj citovaná judikatúra].

141 Z tejto judikatúry vyplýva, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 154 napadnutého rozsudku rozhodol, že s výnimkou pridružených obmedzení súvisiacich s hlavnou transakciou možno prípadné prosúťažné účinky zohľadniť len v rámci posúdenia podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

142 Všeobecný súd tým uplatnil nesprávne kritérium, keď v bode 155 napadnutého rozsudku rozhodol, že spoločnostiam HSBC preto prislúchalo preukázať, že diskusie o stredových cenách priamo súviseli s fungovaním trhu EIRD a boli preň nevyhnutné alebo že zodpovedali podmienkam článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

143 Takáto chyba ho viedla k tomu, že nepreskúmal tvrdenia spoločností HSBC založené na existencii prosúťažných účinkov spojených s výmenami informácií o stredových cenách, hoci tieto spoločnosti sa na tieto výmeny odvolávali s cieľom spochybniť kvalifikáciu týchto výmen ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

144 Preto treba tretiemu odvolaciemu dôvodu vyhovieť.

O štvrtom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

145 Týmto odvolacím dôvodom spoločnosti HSBC kritizujú bod 164 napadnutého rozsudku, v ktorom Všeobecný súd rozhodol, že rozhovor z 12. februára 2007 bol súčasťou manipulácie, ku ktorej došlo 19. marca 2007, a z tohto dôvodu mal povahu porušenia článku 101 ZFEÚ rovnako ako rozhovor zo 16. februára 2007, v rozsahu, v akom pozostával z výmeny informácií o stredových cenách. Všeobecný súd tým, že vychádzal z tohto jediného dôvodu, aby dospel k záveru, že nebolo potrebné overiť, či rozhovory z 12. a 16. februára 2007 spadajú tiež pod kvalifikáciu porušenia z hľadiska cieľa, zjavne skreslil dôkazy, ktoré mu boli predložené.

146 Spoločnosti HSBC tak tvrdia, že rozhovor z 12. februára 2007 zahŕňal dva odlišné rozhovory medzi dvoma dotknutými obchodníkmi, čo je dôvod, pre ktorý tieto spoločnosti vo svojej žalobe o neplatnosť rozlišovali medzi týmito dvoma rozhovormi. Ak by Všeobecný súd správne považoval prvý rozhovor za odlišný od druhého rozhovoru, nevyhnutne by dospel k záveru, že tento prvý rozhovor nepredstavuje porušenie článku 101 ZFEÚ.

147 Pokiaľ ide o rozhovor zo 16. februára 2007, Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia a nesprávneho posúdenia, ktoré je podobné tomu, ktoré bolo uvedené v predchádzajúcom bode, keďže v tento deň sa uskutočnili dva odlišné rozhovory, a to prvý o priemerných cenách a druhý o skoršej samostatnej transakcii a aktuálnej obchodnej pozícii. Ako Všeobecný súd sám uznal v bode 124 napadnutého rozsudku, prvý rozhovor bol predmetom prvej výhrady uvedenej v rámci druhej časti prvého žalobného dôvodu o neplatnosť a druhý rozhovor bol spochybnený v rámci druhej výhrady tejto časti. Z dôvodov uvedených v žalobe o neplatnosť tento druhý rozhovor nemôže obmedziť alebo narušiť hospodársku súťaž.

148 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod je neúčinný a v každom prípade nedôvodný.

Posúdenie Súdnym dvorom

149 V tomto odvolacom dôvode spoločnosti HSBC kritizujú bod 164 napadnutého rozsudku, v ktorom Všeobecný súd v podstate rozhodol, že rozhovory z 12. a 16. februára 2007 súviseli s manipuláciou z 19. marca 2007 alebo sa týkali stredových cien, čo odôvodňovalo skutočnosť, že Komisia správne kvalifikovala tieto rozhovory ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Tvrdia, že tento záver je poznačený skreslením dôkazov.

150 V tejto súvislosti treba konštatovať, ako tvrdí Komisia, že tento odvolací dôvod je neúčinný.

151 Aj za predpokladu, ako tvrdia spoločnosti HSBC, že rozhovory z 12. a 16. februára 2007 by sa mali chápať tak, že sa týkali viacerých tém, z ktorých niektoré sa netýkali manipulácie z 19. marca 2007 alebo stredových cien, tieto spoločnosti nepopierajú, že tieto rozhovory mali aspoň sčasti protisúťažný cieľ v súvislosti s touto manipuláciou.

152 V dôsledku toho tento odvolací dôvod nemôže viesť k zrušeniu napadnutého rozsudku, a preto musí byť zamietnutý ako neúčinný.

O piatom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

153 Týmto odvolacím dôvodom spoločnosti HSBC, podporované vedľajšími účastníkmi konania, spochybňujú body 214 až 229 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd dospel k záveru, že rôzne správania identifikované Komisiou sledovali jediný cieľ.

154 Spoločnosti HSBC sa zhodujú na tom, že ako Všeobecný súd správne rozhodol v bode 216 tohto rozsudku, pojem „jediný cieľ“ nemožno vymedziť všeobecným odkazom na skreslenie hospodárskej súťaže v danom odvetví, keďže takýto výklad by zbavil pojem „jediné a nepretržité porušenie“ časti jeho významu. Rovnako spoločnosti HSBC nespochybňujú konštatovanie uvedené v bode 217 uvedeného rozsudku, podľa ktorého iba obmedzenia hospodárskej súťaže, o ktorých bolo preukázané, že mali za cieľ narušiť bežný vývoj pevnej alebo pohyblivej sadzby EIRD, môžu mať jediný cieľ zohľadnený Komisiou.

155 Všeobecný súd však nesprávne posúdil otázku, či správanie spoločností HSBC spojené s manipuláciou z 19. marca 2007 v rozsahu, v akom sa táto manipulácia týkala kotácií pre sadzbu Euribor, iných výmen informácií o obchodných pozíciách, ako aj zámerov a stratégií v oblasti cien EIRD, sledovali jediný cieľ.

156 Po prvé, ak by Súdny dvor vyhovel druhému odvolaciemu dôvodu, vyplývalo by z toho, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bodoch 219 a 220 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že manipulácia z 19. marca 2007 sledovala jediný protisúťažný cieľ identifikovaný Všeobecným súdom v bode 217 tohto rozsudku.

157 Po druhé sa Všeobecný súd v každom prípade dopustil nesprávneho právneho posúdenia v bodoch 221 až 225 uvedeného rozsudku, keď konštatoval, že protisúťažný cieľ rozhovoru z 27. marca 2007 nebol spochybnený.

158 Spoločnosti HSBC nikdy nepripustili takýto protisúťažný cieľ a Komisia v spornom rozhodnutí takéto konštatovanie ani neuviedla. Naopak, jedinou časťou rozhovoru z 27. marca 2007, ktorú toto rozhodnutie označilo za súčasť jediného a nepretržitého porušenia, je výmena informácií o veľkosti obchodnej pozície obchodníka Barclays na účely manipulácie z 19. marca 2007. Hoci sa teda Všeobecný súd v bode 225 napadnutého rozsudku správne domnieval, že rôzne manipulácie s referenčnými sadzbami môžu v zásade spadať pod ten istý jediný cieľ, nahradil svojím odôvodnením odôvodnenie Komisie, a prekročil tak hranice svojho preskúmania, keď sa domnieval, že rozhovor z 27. marca 2007 sledoval tento jediný cieľ.

159 Po tretie, pokiaľ ide o výmeny informácií o obchodných pozíciách, ako aj o úmysloch a stratégii v oblasti cien, Všeobecný súd sa v bode 228 napadnutého rozsudku nesprávne domnieval, že spoločným cieľom rozhovorov zo 14. a 16. februára 2007, ktoré sa týkali stredových cien, bolo skresliť bežný vývoj pevnej alebo pohyblivej sadzby EIRD. Nič v bodoch 139 až 161 napadnutého rozsudku v skutočnosti nenaznačuje, že rozhovory o stredových cenách sledovali takýto cieľ. Ak by na rozdiel od toho, čo tvrdia spoločnosti HSBC v rámci tretieho odvolacieho dôvodu, Všeobecný súd správne usúdil, že predmet týchto rozhovorov bol protisúťažný, ich cieľom by nebolo narušenie bežného vývoja pevnej alebo pohyblivej sadzby EIRD, ako bol opísaný v bode 217 napadnutého rozsudku. Mechanizmus opísaný v bodoch 139 až 161 tohto rozsudku odkazuje na inú situáciu, než je situácia spočívajúca v skresľovaní cien EIRD.

160 Podľa spoločností HSBC sa teda bod 228 napadnutého rozsudku zakladá na nesprávnom právnom posúdení. Všeobecný súd mal dospieť k záveru, že ak by sa oba rozhovory o stredových cenách mali považovať za obmedzujúce hospodársku súťaž z hľadiska ich cieľa, čo tieto spoločnosti spochybňujú v treťom odvolacom dôvode, tieto rozhovory by predsa len sledovali iný cieľ, ako je manipulácia z 19. marca 2007.

161 Komisia tvrdí, že tento odvolací dôvod musí byť zamietnutý ako neprípustný, pretože znamená, že Súdny dvor je požiadaný o nové posúdenie skutkových okolností a dôkazov. V každom prípade sú podľa Komisie individuálne tvrdenia spoločností HSBC na podporu uvedeného odvolacieho dôvodu buď neprípustné, alebo neúčinné, alebo nedôvodné.

Posúdenie Súdnym dvorom

162 V rámci tohto odvolacieho dôvodu spoločnosti HSBC spochybňujú posúdenia Všeobecného súdu, ktoré ho viedli k záveru, že niektoré z ich správaní spadajú pod jediný cieľ, ktorý použila Komisia, ako je opísaný v bode 217 napadnutého rozsudku, a predstavujú jediné a pokračujúce porušenie.

163 V prvom rade, pokiaľ ide o rozhovor z 27. marca 2007 o možnosti budúcej manipulácie s referenčnými sadzbami, spoločnosti HSBC sa na jednej strane domnievajú, že Všeobecný súd v bode 222 napadnutého rozsudku vychádzal z nesprávneho predpokladu, keď tvrdil, že cieľ obmedzujúci hospodársku súťaž sledovaný týmto rozhovorom tieto spoločnosti nespochybnili.

164 V štádiu tohto odvolania sa spoločnosti HSBC obmedzujú na tvrdenie, že nikdy nepripustili, že uvedený rozhovor mal takýto predmet. Ako však uviedol Všeobecný súd v bode 222 napadnutého rozsudku, je nesporné, že neuviedli nijaký žalobný dôvod o neplatnosť, ktorý by spochybňoval okolnosť, že koniec obdobia porušenia, ktorý bol voči nim uplatnený, bol stanovený na 27. marca 2007, teda na deň sporného rozhovoru. Vzhľadom na úvahy Všeobecného súdu uvedené v bodoch 216 a 217 tohto rozsudku, ktoré spoločnosti HSBC nespochybňujú, takéto konštatovanie nevyhnutne znamená, že tento rozhovor sledoval cieľ obmedzujúci hospodársku súťaž.

165 V tejto súvislosti treba uviesť, že nové dôvody, ktoré nie sú obsiahnuté v žalobe, nemožno predložiť v rámci odvolania, ako vyplýva z článku 127 ods. 1 rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 190 tohto rokovacieho poriadku, takže argumentácia spoločností HSBC je neprípustná (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. novembra 2000, British Steel/Komisia, C-1/98 P, EU:C:2000:644, bod 47 a citovanú judikatúru).

166 Na druhej strane spoločnosti HSBC tým, že vo svojej argumentácii tvrdia, že záver uvedený v bode 222 napadnutého rozsudku je v rozpore s konštatovaniami uvedenými v spornom rozhodnutí, v podstate vytýkajú Všeobecnému súdu, že skreslil toto rozhodnutie.

167 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, ak odvolateľ tvrdí, že ide o skreslenie dôkazov Všeobecným súdom, musí podľa článku 256 ZFEÚ, článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 168 ods. 1 písm. d) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora presne uviesť skutočnosti, ktoré boli skreslené Všeobecným súdom, a preukázať nesprávne posúdenia, ktoré ho viedli k tomuto skresleniu. Okrem toho skreslenie musí zjavne vyplývať z dokumentov v spise bez toho, aby bolo potrebné vykonať nové posúdenie skutkových okolností a dôkazov (rozsudok z 30. novembra 2016, Komisia/Francúzsko a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 99, ako aj citovaná judikatúra).

168 V prejednávanej veci z dôkazov predložených spoločnosťami HSBC nevyplýva, že Všeobecný súd v bode 222 napadnutého rozsudku skreslil odôvodnenia 339, 358 a 491 sporného rozhodnutia.

169 Argumentácia spoločností HSBC týkajúca sa rozhovoru z 27. marca 2007 je preto neprípustná.

170 V druhom rade, pokiaľ ide o rozhovory zo 14. a 16. februára 2007 týkajúce sa stredových cien, treba konštatovať, že svojou argumentáciou spoločnosti HSBC spochybňujú skutkové posúdenia, ktoré vykonal Všeobecný súd s ohľadom na cieľ sledovaný týmito rozhovormi.

171 Takáto argumentácia je však v štádiu odvolania neprípustná.

172 Vzhľadom na vyššie uvedené treba piaty odvolací dôvod zamietnuť ako neprípustný.

O šiestom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

173 Týmto odvolacím dôvodom spoločnosti HSBC spochybňujú konštatovanie Všeobecného súdu uvedené v bodoch 255 až 262 napadnutého rozsudku, podľa ktorého tieto spoločnosti vedeli, že sa podieľali na jedinom a pokračujúcom porušení, ktoré zahŕňalo nielen manipuláciu z 19. marca 2007, ale aj rozhovory z 19. a 27. marca 2007 o možnosti zopakovať túto manipuláciu.

174 Spresňujú, že uvedený odvolací dôvod, ktorého riešenie úplne nezávisí od posúdenia vyhradeného piatemu odvolaciemu dôvodu, sa týka vedomosti týchto spoločností o jedinom a pokračujúcom porušení, ktoré trvalo do 27. marca 2007, bez ohľadu na to, či rozhovor týkajúci sa opakovania manipulácie k tomuto dňu sledoval jediný cieľ identifikovaný Všeobecným súdom.

175 Vzhľadom na zásady uplatniteľné na pojem „jediné a pokračujúce porušenie“, ktoré boli podľa spoločností HSBC správne pripomenuté v bodoch 198, 260 a 261 napadnutého rozsudku, záver Všeobecného súdu, podľa ktorého sa tieto spoločnosti zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušení, ktoré trvalo až do 27. marca 2007, sa zakladá na predpoklade, že odkaz 27. marca 2007 na možnosť opakovania manipulácie predstavuje jednak sám osebe porušenie v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ a jednak „konkrétne pozitívne opatrenie“ v zmysle judikatúry uvedenej Všeobecným súdom.

176 Rozhodnutie však nikde neuvádza, že akúkoľvek diskusiu o „prípadnom zopakovaní“ manipulácie z 19. marca 2007 treba považovať za protiprávne správanie v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

177 V tomto kontexte podľa názoru spoločností HSBC Všeobecný súd nemohol bez toho, aby protiprávne nahradil odôvodnenie Komisie svojím vlastným odôvodnením, dospieť k záveru, že ich účasť na jedinom a pokračujúcom porušení trvala do 27. marca 2007 len na základe odkazu v rámci stretnutia, ktoré sa konalo v tento deň, na možnosť zopakovať manipuláciu.

178 Okrem toho výmenu informácií z 27. marca 2007 týkajúcich sa obchodných pozícií nemožno považovať ani za „konkrétne pozitívne opatrenie“ v zmysle judikatúry vyplývajúcej z rozsudku z 10. novembra 2017, Icap a i./Komisia (T-180/15, EU:T:2017:795, bod 223), ktoré odôvodňuje záver, že porušenie trvalo po 19. marci 2007. Hoci k tejto výmene informácií došlo 27. marca 2007, nemala žiadny iný účinok než manipulácia z 19. marca 2007.

179 Z toho vyplýva, že záver uvedený v bode 273 napadnutého rozsudku, podľa ktorého účasť spoločností HSBC na jedinom a pokračujúcom porušení možno konštatovať vo vzťahu k správaniu ostatných bánk v rámci manipulácie z 19. marca 2007 a jej prípadného zopakovania, sa zakladá na nesprávnom právnom posúdení.

180 Okrem toho by tento záver vychádzal z rozdelenia a nesprávneho pochopenia záverov napadnutého rozhodnutia, ktoré judikatúra Súdneho dvora nepripúšťa, čo by samo osebe predstavovalo nesprávne právne posúdenie.

181 Komisia sa domnieva, že posúdenie tohto odvolacieho dôvodu závisí v celom rozsahu od posúdenia piateho odvolacieho dôvodu, a preto musí byť tento odvolací dôvod zamietnutý z tých istých dôvodov.

Posúdenie Súdnym dvorom

182 V tomto odvolacom dôvode spoločnosti HSBC kritizujú posúdenia Všeobecného súdu uvedené v bodoch 255 až 262 napadnutého rozsudku týkajúce sa rozhovoru z 27. marca 2007.

183 Vo svojej replike spresňujú, že tento odvolací dôvod sa netýka otázky, či tento rozhovor sledoval jediný cieľ identifikovaný Všeobecným súdom.

184 Treba však konštatovať, že argumentácia, ktorú spoločnosti HSBC rozvíjajú na podporu uvedeného odvolacieho dôvodu, v podstate smeruje k tvrdeniu, že Všeobecný súd sa nesprávne domnieval, že táto diskusia mala protisúťažný cieľ.

185 Preto je potrebné konštatovať, že tento odvolací dôvod je neprípustný z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody, ktoré odôvodnili neprípustnosť piateho odvolacieho dôvodu.

Záver týkajúci sa odvolania

186 Keďže prvému a tretiemu odvolaciemu dôvodu bolo vyhovené, treba zrušiť napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom v bode 2 výroku zamieta žalobu spoločností HSBC smerujúcu k zrušeniu článku 1 sporného rozhodnutia a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia. Napadnutý rozsudok však zostáva v platnosti v rozsahu, v akom v bode 1 výroku zrušuje článok 2 písm. b) uvedeného rozhodnutia.

O žalobe na Všeobecnom súde

187 Podľa článku 61 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej Únie môže Súdny dvor v prípade zrušenia rozhodnutia Všeobecného súdu sám vydať konečný rozsudok, ak to stav konania dovoľuje.

188 Ako vyplýva z bodu 42 napadnutého rozsudku, spoločnosti HSBC v rámci svojej žaloby na jednej strane predložili návrhy na zrušenie článku 1 sporného rozhodnutia a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia. Na druhej strane podali návrhy na zrušenie článku 2 písm. b) uvedeného rozhodnutia, ako aj návrhy na zmenu výšky pokuty uloženej na základe tohto článku.

189 Pokiaľ ide o návrhy na zrušenie článku 1 sporného rozhodnutia a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia, spoločnosti HSBC uvádzajú, ako to zhrnul Všeobecný súd v bodoch 48 až 51 napadnutého rozsudku, päť odvolacích dôvodov týkajúcich sa:

– kvalifikácie porušenia z hľadiska cieľa, ktorú zohľadnila Komisia (prvý žalobný dôvod),

– kvalifikácie jediného a pokračujúceho porušenia, ktorú zohľadnila Komisia (druhý až štvrtý žalobný dôvod),

– porušenia prezumpcie neviny, práva na riadnu správu vecí verejných a práva na obhajobu (piaty žalobný dôvod).

190 Vzhľadom najmä na okolnosť, že tieto žalobné dôvody boli predmetom kontradiktórnej diskusie pred Všeobecným súdom a že ich preskúmanie si nevyžaduje prijatie akéhokoľvek dodatočného opatrenia na zabezpečenie priebehu konania alebo dokazovania, Súdny dvor sa domnieva, že stav konania dovoľuje rozhodnúť o žalobe vo veci T-105/17, pokiaľ ide o tieto žalobné dôvody, a že je potrebné o nej rozhodnúť s konečnou platnosťou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2021, Komisia/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, bod 108).

1. O prvom žalobnom dôvode týkajúcom sa kvalifikácie porušenia z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ

O prvej časti žalobného dôvodu napádajúcej kvalifikáciu manipulácie so sadzbou Euribor z 19. marca 2007 ako obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa

191 Z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v bodoch 85 až 114 napadnutého rozsudku, s ktorými sa Súdny dvor stotožňuje, a vzhľadom na body 104 až 126 tohto rozsudku, treba túto prvú časť zamietnuť.

O druhej časti žalobného dôvodu týkajúcej sa kvalifikácie iných správaní vytýkaných spoločnostiam HSBC ako porušenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa

192 Ako Všeobecný súd konštatoval v bode 124 napadnutého rozsudku, argumentáciu spoločností HSBC možno rozdeliť na dve výhrady podľa toho, či sa týka dôvodnosti kvalifikácie diskusií Komisiou ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa, ktoré opísala jednak ako výmeny informácií o stredových cenách, a jednak ako výmeny informácií o obchodných pozíciách.

– O výhrade napádajúcej dôvodnosť kvalifikácie výmen informácií o stredových cenách ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa

193 Spoločnosti HSBC spochybňujú dôvodnosť kvalifikácie výmen informácií o stredových cenách, teda rozhovorov zo 14. a 16. februára 2007, ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa. Na jednej strane tieto výmeny informácií neobmedzujú hospodársku súťaž, keďže stredové ceny nepredstavujú cenu alebo súčasť ceny úrokového derivátu. Na druhej strane tieto výmeny informácií umožnili ponúknuť klientom výhodnejšie podmienky. Sporné rozhodnutie je v tejto súvislosti postihnuté zjavne nesprávnym posúdením a nedostatkom odôvodnenia.

194 Komisia navrhuje uvedenú výhradu zamietnuť.

195 Pokiaľ ide o tvrdenia týkajúce sa skutočnosti, že výmeny informácií o stredových cenách vzhľadom na povahu týchto cien neobmedzujú hospodársku súťaž, Súdny dvor sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v bodoch 139 až 148 napadnutého rozsudku a domnieva sa, že Komisia sa nedopustila nesprávneho posúdenia, keď uviedla, že tieto výmeny informácií sledovali cieľ obmedzujúci hospodársku súťaž.

196 Pokiaľ ide o argumentáciu založenú na údajne prosúťažnej povahe uvedených výmen informácií, z bodov 139 a 140 tohto rozsudku vyplýva, že zohľadnenie prosúťažných účinkov daného postupu nemá za cieľ vylúčiť kvalifikáciu „obmedzenia hospodárskej súťaže“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Takéto účinky však musia byť riadne zohľadnené ako súčasť kontextu tohto postupu na účely jeho kvalifikácie ako „obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa“, keďže môžu spochybniť celkové posúdenie dostatočne škodlivej úrovne dotknutého zosúladeného postupu vo vzťahu k hospodárskej súťaži.

197 Súdny dvor však rozhodol, že toto zohľadnenie predpokladá, že účinky na hospodársku súťaž musia byť nielen preukázané a relevantné, ale aj vlastné dotknutej dohode. Navyše samotná existencia takýchto prosúťažných účinkov nemôže sama osebe viesť k vylúčeniu kvalifikácie ako „obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa“. Na to, aby sa považovali za preukázané, relevantné a vlastné dotknutej dohode, musia byť tieto prosúťažné účinky dostatočne významné, aby umožňovali dôvodne pochybovať o dostatočne škodlivej povahe dotknutej dohody pre hospodársku súťaž, a teda o jej protisúťažnom cieli [rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i. C-307/18, EU:C:2020:52, body 105 až 107].

198 V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že argumentácia spoločností HSBC sa zakladá na tvrdení, že je v záujme klientov banky, ktorá je tvorcom trhu, aby znížila neistotu, pokiaľ ide o úroveň *mid* trhu, s cieľom znížiť rozpätie ponuky a dopytu. Takéto zmenšenie neistoty by obchodníkom umožnilo ponúknuť týmto klientom výhodnejšie ceny.

199 Aj keby sa takéto tvrdenie preukázalo, nepostačuje na to, aby umožňovalo odôvodnene pochybovať o dostatočne škodlivej povahe vo vzťahu k hospodárskej súťaži v rámci predmetných výmen informácií.

200 Samotné spoločnosti HSBC v podstate uznávajú, že *mids* odzrkadľujú dvojstranné a súkromné rokovania medzi tvorcami trhu a že zníženie neistoty týkajúcej sa stredových cien, ktoré z toho vyplýva, umožňuje znížiť riziká, ktoré obchodníci podstupujú v dôsledku svojej činnosti tvorby trhu.

201 V odôvodnení 395 sporného rozhodnutia Komisia v tejto súvislosti zdôraznila, že predmetné výmeny išli výrazne nad rámec výmeny voľne dostupných informácií a mali za cieľ zvýšiť transparentnosť medzi účastníkmi, a teda citeľne znížiť obvyklú neistotu typickú pre trh v prospech účastníkov a na úkor ostatných subjektov na trhu. Domnievala sa, že banky zúčastnené na karteli si navzájom poskytli informácie týkajúce sa základných aspektov ich stratégie a správania na trhu, čo významne znížilo neistotu typickú pre trh, na ktorom riadenie rizika a neistoty predstavuje jeden z kľúčových parametrov hospodárskej súťaže.

202 Ako však bolo pripomenuté v bodoch 113 a 114 tohto rozsudku, požiadavka autonómie vyplývajúca z článku 101 ZFEÚ prísne bráni akémukoľvek nadviazaniu priameho alebo nepriameho kontaktu medzi takýmito subjektmi, ktorý môže buď ovplyvniť správanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu, alebo odhaliť takému konkurentovi

správanie, ktoré sa subjekt rozhodol na tomto trhu realizovať alebo o ktorom uvažuje, pokiaľ cieľom alebo následkom týchto kontaktov je vytvorenie podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú obvyklým podmienkam dotknutého trhu.

203 Preto v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 116 tohto rozsudku treba výmenu informácií, ktorá môže vylúčiť neistotu v mysli dotknutých osôb, pokiaľ ide o dátum, rozsah a spôsoby prispôsobenia správania na trhu, ktoré dotknuté podniky budú uskutočňovať, považovať za výmenu informácií sledujúcu protisúťažný cieľ bez ohľadu na priame účinky na ceny platené konečnými spotrebiteľmi.

204 Vzhľadom na to, že Komisia konštatovala, že výmeny informácií o stredových cenách výrazne znížili neistotu typickú pre trh, na ktorom riadenie rizika a neistoty predstavuje jeden z kľúčových parametrov hospodárskej súťaže, toto konštatovanie postačovalo na uznanie, že tieto výmeny informácií znamenali obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

205 V tomto kontexte tvrdenie spoločností HSBC, podľa ktorého tieto výmeny informácií umožnili ponúknuť výhodnejšie ceny klientom dotknutých bánk, neumožňuje odôvodnene pochybovať o škodlivej povahe týchto výmen informácií vo vzťahu k hospodárskej súťaži na dotknutom trhu.

206 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba zamietnuť výhradu spochybňujúcu dôvodnosť kvalifikácie výmen informácií o stredových cenách ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

– O výhrade napádajúcej dôvodnosť kvalifikácie výmen informácií o obchodných pozíciách ako obmedzenia hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa

207 Z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v bodoch 162 až 164 napadnutého rozsudku a vzhľadom na body 151 a 152 tohto rozsudku, je potrebné zamietnuť tvrdenia spoločností HSBC týkajúce sa kvalifikácie rozhovorov z 13. a 28. februára, ako aj z 19. marca 2007 a 12. a 16. februára 2007.

208 Keďže body 165 až 195 napadnutého rozsudku neboli v rámci tohto odvolania spochybnené, treba dospieť k záveru, že posúdenia Všeobecného súdu týkajúce sa tejto výhrady nadobudli právnu silu rozhodnutej veci.

O druhom až štvrtom žalobnom dôvode, ktoré sa týkajú kvalifikácie jediného a pokračujúceho porušenia, ktorú uplatnila Komisia

209 Druhý až štvrtý žalobný dôvod treba preskúmať v rovnakom poradí, aké si zvolil Všeobecný súd v napadnutom rozsudku.

210 Druhý žalobný dôvod, ktorým spoločnosti HSBC spochybňujú existenciu „celkového plánu“ s jediným cieľom, treba zamietnuť z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v bodoch 209 až 237 napadnutého rozsudku a vzhľadom na body 162 až 172 tohto rozsudku.

211 Pokiaľ ide o štvrtý žalobný dôvod, ktorým spoločnosti HSBC spochybňujú vedomosť týchto spoločností o protiprávnom správaní ostatných účastníkov, treba podobne ako Všeobecný súd v bode 247 napadnutého rozsudku rozlišovať na jednej strane medzi manipuláciou z 19. marca 2007 a možnosťou jej opakovania a na druhej strane ostatnými správaniami zohľadnenými Komisiou v rámci jediného a pokračujúceho porušenia.

212 V prvom rade tvrdenia spoločností HSBC týkajúce sa manipulácie z 19. marca 2007 a možnosti jej opakovania treba zamietnuť z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v bodoch 248 až 262 napadnutého rozsudku a vzhľadom na body 182 až 185 tohto rozsudku.

213 V druhom rade, keďže dôvody uvedené v bodoch 263 až 274 napadnutého rozsudku neboli v rámci tohto odvolania spochybnené, treba konštatovať, že posúdenia Všeobecného súdu, ktoré sa týkajú vedomosti spoločností HSBC o účasti iných bánk na iných správaniach vyplývajúcich z jediného a pokračujúceho porušenia, nadobudli právnu silu rozhodnutej veci.

214 Pokiaľ ide napokon o tretí žalobný dôvod týkajúci sa úmyslu spoločností HSBC zúčastniť sa na jedinom a pokračujúcom porušení, dôvody uvedené v bodoch 275 až 280 napadnutého rozsudku neboli v rámci tohto odvolania spochybnené a v dôsledku toho nadobudli právnu silu rozhodnutej veci.

O piatom žalobnom dôvode založenom na porušení prezumpcie neviny, práva na riadnu správu vecí verejných a práva na obhajobu

Argumentácia účastníkov konania

215 Spoločnosti HSBC tvrdia, že rozhodnutie o urovnaní prejudikovalo zodpovednosť HSBC a nenapraviteľne narušilo ich právo byť vypočuté. Z toho vyvodzujú, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť pre porušenie jednak zásady prezumpcie neviny a jednak zásad riadnej správy vecí verejných a rešpektovania práva na obhajobu. Odkazujú tiež na vyhlásenia komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže v súvislosti s výsledkami vyšetrovania týkajúceho sa EIRD, ktoré predchádzali prijatiu sporného rozhodnutia. Zdôrazňujú tiež, že nemali možnosť predložiť pripomienky k oznámeniu o výhradách zaslanému účastníkom konania, ktorí sa rozhodli uzavrieť urovnanie.

216 Komisia navrhuje tento žalobný dôvod zamietnuť.

Posúdenie Súdnym dvorom

– *O údajnom porušení zásady riadnej správy vecí verejných a práva na obhajobu*

217 Spoločnosti HSBC tvrdia, že prijatie rozhodnutia o urovnaní v hybridnom konaní viedlo k porušeniu prezumpcie neviny v rozsahu, v akom toto rozhodnutie prejudikovalo ich zodpovednosť a nenapraviteľne zasiahlo do ich práva byť vypočuté.

218 Ako bolo pripomenuté v bode 90 tohto rozsudku, na účely preskúmania dodržania prezumpcie neviny Komisiou v hybridnom konaní prináleží súdu Únie analyzovať rozhodnutie, ktorým sa končí konanie o urovnaní, a jeho odôvodnenie ako celok a s prihliadnutím na osobitné okolnosti, za ktorých bolo toto rozhodnutie prijaté.

219 V súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 79 a 80 tohto rozsudku treba overiť na jednej strane, či Komisia v rozhodnutí o urovnaní prijala dostatočné postupy obozretnej formulácie, aby zabránila predčasnému záveru, pokiaľ ide o účasť spoločností HBSC na karteli, a jednak, či boli odkazy na tieto spoločnosti uvedené v tomto rozhodnutí potrebné.

220 V prvom rade, pokiaľ ide o postupy obozretnej formulácie, ktoré bola Komisia povinná prijať, rozhodnutie o urovnaní obsahovalo, ako to okrem iného uviedla Komisia v odôvodnení 529 sporného rozhodnutia, rôzne výslovné výhrady s cieľom vyhnúť sa stanoveniu akejkoľvek zodpovednosti účastníkov, ktorí sa nezúčastnili na urovnaní, najmä spoločností HSBC.

221 V odôvodnení 3 rozhodnutia o urovnaní tak Komisia spresnila, že toto rozhodnutie bolo založené na skutočnostiach, ktoré v tomto štádiu konania uznali len účastníci zúčastnení na urovnaní, a že uvedené rozhodnutie nepreukazuje zodpovednosť účastníkov, ktorí sa nezúčastnili na urovnaní, za akúkoľvek účasť na porušení práva hospodárskej súťaže Únie v predmetnej veci. Takéto spresnenie bolo zopakované v odôvodnení 40 toho istého rozhodnutia.

222 Rovnako v poznámke pod čiarou 4 rozhodnutia o urovnaní Komisia uviedla, že správania uvedené v tomto rozhodnutí, ktoré sa týkali účastníkov, ktorí sa nezúčastnili na urovnaní, boli uvedené výlučne na preukázanie zodpovednosti účastníkov, ktorí uzavreli dohodu o urovnaní, za porušenie článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP.

223 Vzhľadom na tieto skutočnosti sa treba domnievať, že Komisia prijala dostatočné postupy obozretnej formulácie tým, že poukázala na skutočnosť, že nerozhodovala o účasti spoločností HSBC na údajnom karteli.

224 Komisia tým zabránila akémukoľvek predčasnému úmyselnému, či dokonca konečnému rozhodnutiu o zodpovednosti týchto spoločností. Rovnako v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 80 tohto rozsudku Komisia nevyjadrila akékoľvek, hoci aj potenciálne predčasné rozhodnutie o tejto zodpovednosti (pozri analogicky rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 76).

225 V druhom rade, pokiaľ ide o otázku, či odkazy na spoločnosti HSBC v rozhodnutí o urovnaní boli nevyhnutné, treba pripomenúť, že v rámci hybridného konania, ktoré vedie k prijatiu po sebe nasledujúcich rozhodnutí, sa Komisia musí, pod dohľadom súdu Únie, vyhnúť tomu, aby komunikovala väčšie množstvo informácií o účasti tretej osoby na takom rozhodnutí, než je na kvalifikáciu zodpovednosti adresátov tohto rozhodnutia potrebné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Pometon/Komisia, C-440/19 P, EU:C:2021:214, bod 77 a citovanú judikatúru).

226 V tejto súvislosti z odôvodnení 3, 36, 37 a 40, ako aj z poznámky pod čiarou 4 rozhodnutia o urovnaní vyplýva, že opis udalostí uvedený v tomto rozhodnutí obmedzil zmienku o účastníkoch, ktorí sa nezúčastnili na urovnaní, na to, čo bolo nevyhnutné na účely správneho pochopenia skutkových okolností prejednávanej veci.

227 V právnom posúdení neboli ani jednotlivo uvedení účastníci, ktorí sa nezúčastnili na urovnaní, či už samostatne, alebo spoločne. Okrem toho vzhľadom na postupy obozretnej formulácie prijaté Komisiou rozhodnutie o urovnaní neformulovalo žiadny záver, pokiaľ ide o týchto účastníkov.

228 Ako Komisia zdôraznila v odôvodnení 533 sporného rozhodnutia, v tomto kontexte zriedkavé zmienky v tomto rozhodnutí o urovnaní o účasti iných účastníkov ako účastníkov urovnania nemôže viesť k žiadnemu záveru, pokiaľ ide o účastníkov, ktorí sa nezúčastnili urovnania.

229 Za týchto podmienok treba konštatovať, že tieto odkazy boli striktne nevyhnutné na pochopenie a preukázanie skutkového stavu, a tak boli zlučiteľné s prezumpciou neviny.

230 Takéto konštatovanie nie je spochybnené tvrdeniami spoločností HSBC založenými na tom, že v poznámke pod čiarou 4 rozhodnutia o urovnaní Komisia definovala pojem „účastníci“ ako „všetky podniky, ktoré sú predmetom konania“, a že Komisia odkázala najmä v odôvodnení 36 tohto rozhodnutia na dvojstranné kontakty medzi Barclays a týmito spoločnosťami pri opise predmetných postupov.

231 Odkazy na účastníkov, ktorí nesúhlasili s urovnaním, vrátane odkazov na spoločnosti HSBC, sú však málopočetné a na rozdiel od toho, čo uvádzajú tieto spoločnosti, nie sú uvedené v oddiele 5 rozhodnutia o urovnaní nazvanom „právne posúdenie“. Ako navyše vyplýva z úvah uvedených najmä v bode 226 tohto rozsudku, tieto odkazy majú len opisný charakter a neobsahujú žiadne výslovné alebo implicitné posúdenie právnej situácie týchto spoločností. V rámci hybridného konania, ktoré viedlo k postupnému prijatiu dvoch rozhodnutí, sa uvedené odkazy javia ako objektívne nevyhnutné na preukázanie zodpovednosti účastníkov urovnania.

232 Preto treba zamietnuť tvrdenia spoločností HSBC založené na tom, že rozhodnutie o urovnaní obsahuje skutočnosti, ktoré viedli k porušeniu prezumpcie neviny.

233 Rovnako treba zamietnuť tvrdenia založené na skutočnosti, že toto rozhodnutie porušilo právo týchto spoločností na obhajobu, keďže je nesporné, že Komisia im zaslala oznámenie o výhradách, že mali prístup k spisu a že mali možnosť vyjadriť svoje stanovisko pred prijatím sporného rozhodnutia.

– *O porušení práva na riadnu správu vecí verejných*

234 V prvom rade spoločnosti HSBC tvrdia, že verejné vyhlásenia komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže urobené v rokoch 2012 a 2014 viedli k porušeniu práva na riadnu správu vecí verejných Komisiou.

235 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie sú povinné dodržiavať základné práva zaručené právom Únie, medzi ktoré patrí aj právo na riadnu správu vecí verejných zakotvené v článku 41 Charty. Prvý odsek tohto článku najmä stanovuje, že každý má právo, aby inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie vybavovali jeho záležitosti nestranne.

236 Cieľom požiadavky nestrannosti je zabezpečiť rovnosť zaobchádzania, ktorá je základom Únie. Cieľom tejto požiadavky je najmä vyhnúť sa situáciám prípadných konfliktov záujmov v prípade úradníkov a iných zamestnancov konajúcich na účet inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr. Vzhľadom na podstatnú dôležitosť záruky nezávislosti a integrity, pokiaľ ide tak o vnútorné fungovanie, ako aj o vonkajší obraz inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie, požiadavka nestrannosti zahŕňa všetky okolnosti, v prípade ktorých musí úradník alebo iný zamestnanec, ktorý sa má vyjadriť k určitej veci, rozumne rozpoznať, že pred tretími osobami sa môžu javiť ako spôsobilé ovplyvniť jeho nezávislosť v danej oblasti (rozsudok z 27. marca 2019, August Wolff a Remedia/Komisia, C-680/16 P, EU:C:2019:257, bod 26, ako aj citovaná judikatúra).

237 Ako bolo pripomenuté v bode 77 tohto rozsudku, inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie sú povinné dodržiavať požiadavku nestrannosti v jej dvoch zložkách, a to subjektívnej nestrannosti, podľa ktorej žiadny člen dotknutej inštitúcie, ktorá rozhoduje o veci, nesmie prejavovať osobnú zaujatosť, a objektívnej nestrannosti, podľa ktorej táto inštitúcia musí poskytnúť dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek oprávnených pochybností týkajúcich sa prípadnej zaujatosti.

238 Keďže spoločnosti HSBC spochybňujú verejné vyhlásenia komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže, treba konštatovať, že ich výhrada sa týka najmä prvej zložky zásady nestrannosti.

239 V tejto súvislosti treba rozlišovať medzi vyhláseniami vykonanými v priebehu roka 2012, ktoré boli urobené pred prijatím rozhodnutia o urovnaní, a vyhláseniami uskutočnenými v priebehu roka 2014, ku ktorým došlo po prijatí tohto rozhodnutia.

240 Pokiaľ ide na jednej strane o vyhlásenia urobené počas roka 2012, treba konštatovať, že tieto vyhlásenia ostali všeobecné, a tak ich nemožno považovať za vyjadrenie postoja alebo zaujatosti komisára zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže vo vzťahu k spoločnostiam HSBC.

241 Pokiaľ ide na druhej strane o vyhlásenia urobené počas roka 2014, spoločnosti HSBC tvrdia, že komisár zodpovedný za politiku v oblasti hospodárskej súťaže verejne predniesol vyjadrenia, z ktorých bolo možné vyvodiť, že dospel k záveru ešte pred ukončením vyšetrovania.

242 Je pravda, že niektoré z týchto vyhlásení nezodpovedajú obozretnosti, ktorá by sa od člena Komisie zodpovedného za politiku v oblasti hospodárskej súťaže v súvislosti s prebiehajúcou vecou očakávala. Tieto vyhlásenia však nemôžu vyvolať pochybnosť o nestrannosti, s ktorou Komisia viedla svoje vyšetrovanie predmetného porušenia. Preto uvedené vyhlásenia samy osebe nespôsobujú neplatnosť sporného rozhodnutia prijatého kolégiom členov Komisie.

243 Z týchto vyhlásení vyplýva, že komisár zodpovedný za politiku v oblasti hospodárskej súťaže sa obmedzil na informovanie verejnosti o prebiehajúcom vyšetrovaní, pričom uviedol, že táto vec pokračovala aj po prijatí rozhodnutia o urovnaní. V tomto kontexte uvedené vyhlásenia nesprístupňovali informácie, ktoré neboli uvedené v tomto rozhodnutí. Skutočnosť, že tieto vyhlásenia odhalili, že Komisia pripravovala oznámenie o výhradách vo vzťahu k účastníkom, ktorí nesúhlasili s urovnaním, neumožňuje vzhľadom na predbežnú povahu tohto dokumentu dospieť k záveru, že Komisia dospela k záveru o ich zodpovednosti pred ukončením vyšetrovania. Nemôže ani naznačiť existenciu zaujatosti alebo prejudikovania viny vo vzťahu k spoločnostiam HSBC zo strany tohto komisára.

244 Napokon treba odmietnuť tvrdenie spoločností HSBC, podľa ktorého Európsky ombudsman konštatoval prípad nesprávneho úradného postupu v súvislosti s komisárom zodpovedným za politikou v oblasti hospodárskej súťaže z dôvodu verejných vyhlásení uvedených v bode 234 tohto rozsudku.

245 Treba pripomenúť, že závery ombudsmana konštatujúce existenciu „nesprávneho úradného postupu“ nezaväzujú súd Únie a môžu predstavovať iba nepriamy dôkaz toho, že dotknutá inštitúcia porušila zásadu riadnej správy vecí verejných. Konanie pred ombudsmanom, ktorý nemá právomoc prijímať záväzné rozhodnutia, je totiž mimosúdnou alternatívnou možnosťou

občanov Únie k možnosti obrátiť sa na súd Únie, ktorá zodpovedá osobitným kritériám a nemá nevyhnutne rovnaký cieľ ako žaloba (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. októbra 2007, Komninou a i./Komisia, C-167/06 P, neuverejnený, EU:C:2007:633, bod 44).

246 Vzhľadom na dôvody uvedené v bodoch 240 až 243 tohto rozsudku však závery Európskeho ombudsmana týkajúce sa verejných vyhlásení uvedených v bode 234 tohto rozsudku nemôžu samy osebe, alebo posúdené spoločne s ostatnými skutočnosťami uvedenými v spise, preukázať existenciu porušenia práva na riadnu správu vecí verejných.

247 Vzhľadom na už vyššie uvedené treba zamietnuť tvrdenia spoločností HSBC založené na porušení práva na riadnu správu vecí verejných a v dôsledku toho piaty žalobný dôvod.

O žalobe na Všeobecnom súde

248 Žaloba spoločností HSBC v rozsahu, v akom smeruje k zrušeniu článku 1 sporného rozhodnutia a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia, sa zamieta.

O trovách

249 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou o veci, rozhodne aj o trovách konania.

250 Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Podľa článku 138 ods. 3 uvedeného rokovacieho poriadku, ak mali účastníci konania úspech len v časti predmetu konania, každý z nich znáša svoje vlastné trovy konania.

251 V prejednávanej veci spoločnosti HSBC navrhli uložiť Komisii povinnosť nahradiť trovy prvostupňového a odvolacieho konania a Komisia nemala úspech vo svojich návrhoch v odvolacom konaní a čiastočne ani vo svojich návrhoch v prvostupňovom konaní. Spoločnosti HSBC nemali úspech v časti svojich návrhov v prvostupňovom konaní.

252 Za týchto podmienok je opodstatnené uložiť Komisii povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania. Pokiaľ ide o trovy konania súvisiace so žalobou podanou na Všeobecný súd, každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania.

253 Okrem toho podľa ustanovení článku 140 ods. 3 v spojení s článkom 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku môže Súdny dvor rozhodnúť, že vedľajší účastník konania znáša svoje vlastné trovy konania.

254 Spoločnosti Crédit agricole a spoločnosti JP Morgan Chase ako vedľajší účastníci odvolacieho konania znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 24. septembra 2019, HSBC Holdings a i./Komisia (T-105/17, EU:T:2019:675), sa zrušuje v rozsahu, v akom v bode 2 svojho výroku zamietol žalobu podanú spoločnosťami HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc a HSBC France, teraz HSBC Continental Europe, vo veci T-105/17 o neplatnosť článku 1 rozhodnutia Komisie C(2016) 8530 final zo 7. decembra 2016 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39914 – Euro Interest Rate Derivatives) – a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia.**

2. **Žaloba podaná vo veci T-105/17 spoločnosťami HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc a HSBC France, teraz HSBC Continental Europe, o neplatnosť článku 1 rozhodnutia C(2016) 8530 final a subsidiárne článku 1 písm. b) tohto rozhodnutia sa zamieta.**

3. **Európska komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania spoločností HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc a HSBC Continental Europe, predtým HSBC France, v súvislosti s odvolaním, ako aj svoje vlastné trovy konania na prvom stupni.**

4. **Spoločnosti HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc a HSBC Continental Europe, predtým HSBC France, znášajú svoje vlastné trovy konania na prvom stupni**

5. **Crédit Agricole SA a Crédit Agricole Corporate and Investment Bank znášajú svoje vlastné trovy konania v súvislosti s odvolaním.**

6. **JP Morgan Chase & Co. a JP Morgan Chase Bank, National Association znášajú svoje vlastné trovy konania v súvislosti s odvolaním.**

Podpisy